

MAKSUD**Maksupoliitika - nagu vikatiga ribide vahele**

Kaubandus-tööstuskoja peadirektori Mait Paltsi sõnul vaaguvad ettevõtjad maksupoliitika turmtules hinge - maksumuudatuste asemel peaks tema meelest eelarvet täitma maksuaukude kinnipanemisega. ▶ 10-11

INTERVJUU**Ettevõtja peab ise riigi paremaks tegema**

Soomes on iga viies kohaliku volikogu liige ettevõtja. Nii peakski olema, et ei küsi, mida riik ettevõtete heaks teha saab, vaid teed ise ära, ütleb Soome suurima ettevõtlusorganisatsiooni juht. ▶ 8-9

INVESTOR**Kaubavedu merel hakkab pinnale ujuma**

Kümne aasta tagune üüratu ahnus ja uute laevade buum lükkasid merekaubaveo suurde kriisi, mis nüüd hakkab analüütikute hinnangul põhjast tagasi pinnale kerkima. See võib olla hea võimalus investorile. ▶ 18-19

PÄEVA TEGIJA**Limonaadimaksu kehtestaja**

Rahandusminister **Sven Sesteril** on keerulised päevad: suhkrumaksu Eesti variant on kired kuumaks kütnud. Kuigi täpsed maksumäärad pole veel kokkugi lepitud, on igal sõnakamal tegelasel oma arvamus juba paigas. Selle üle, kas sedasorti maksutamise inimeste tervise parandamisele kaasa aitab, jäädakse vaidlema ilmselt veel pikemaks ajaks. Sesteril saab olema keeruline avalikkust veenda, et maksul on ka sügavam mõte peale riigikassa täitmise.

▶ Loe lisaks lk 2

Äripäev

Ausalt ja kartmatult

Neljapäev, 6. aprill 2017
nr 67 (5665) 3 eurot

EUR/USD
1,0663 ▼

USD/EUR
0,9378 ▲

EUR/SEK
9,5711 ▼

EUR/RUB
59,8308 ▲

NordPool
30,93 ▲

Euribor
-0,242 ▲

KINNISVARA

Võlg hakkas vohama

Turuosalistele ootamatult pöördus alates kriisist languses olnud kinnisvarafirmade maksuvõlg eelmisel aastal kasvule ja tegi hoobilt pea viiekordse hüppe. ▶ 4-7

21. aprillil

Psühholoogiakonverents:
Motivatsioon ja äri

TIINA SAAR-VEELMAA,
karjäärinõustaja ja psühholoog

Vaata: pood.aripaev.ee

► Rahandusminister Sven Sesteri hinnangul jahutab see majandust, kui riigieelarves üle jäävat raha ei saa uuel aastal kasutada.

FOTO: ANDRAS KRALLA

LÜHIDALT

Sõeterminal läheb pankrotti

Eesti üks tuntumaid ettevõtteid, Muuga kaubasadamas asuvat sõeterminali käitanud Coal Terminal läheb tõenäoliselt pankrotti, kirjutas Eesti Ekspress. Maksejõuetuse väljakuulutamise avalduse esitas ettevõtte ise. Viimased viis aastat viibis firma varjusurmas, sest sõevedu katkes. Coal Terminal teenis väikest tulu, kui rentis välja oma raudteeharud, et seal saaksid seista rongivagunid. Küll aga pidi firma maksma Tallinna Sadamale trahve, sest ei täitnud lepingus ettenähtud kaubamahtu. Kivisõe laadimiseks mõeldud terminali võimsuseks oli ette nähtud kuni 5 miljonit tonni sütt aastas.

Viking Line saab uue laeva

Tallinki konkurent Viking Line andis teada, et on allkirjastanud Hiina laevaehitajaga Xiamen Shipbuilding Industry uue reisilaeva ehitamise lepingu, mille maksumus on 194 miljonit eurot. Leping on tingimuslik - lõplik kokkulepe sõltub mõlema poole juhatuse heakskiidust ning rahastuse kokkuleppest. Uus alus peaks valmima 2020. aastal ja hakkab sõitma Turu ja Stockholmi vahel. Tallink sai viimase laeva Meyer Turku laevatehases kätte selle aasta jaanuaris, laeva maksumus oli 230 miljonit eurot.

Märtsis oli eriti odav elekter

Elektri keskmine börsihind Põhjamaade elektribörsi Nord Pool Eesti hinnapiirkonnas oli märtsis 30,66 eurot megavatt-tunni kohta, mis on madalaim kuine hind alates eelmise aasta juulist, teatas Elering. Soomes ja Lätis oli elektri hind pea sama - 30,68 ja 30,65 eurot megavatt-tunni kohta. Leedus oli hind veidi kõrgem ehk 31,27 eurot. Kogu Nord Pooli süsteemi hind oli 30,40 eurot, mis on vaid 26 senti madalam hinnast Eestis.

MAKSUD

Eelarvesse võib tulla ajutine puudujääk

Valitsus saab tulevikus riigieelarve ajutiselt miinusesse lasta, kui varasematel aastatel on eelarve ülejäägis olnud.

MÄRT BELKIN
mart.belkin@aripaev.ee

Äripäev

Valitsus toetas ettepanekut jälgida riigieelarve struktuuret tasakaalu edaspidi pikema perioodi keskmisena. Rahandusministeerium hakkab nüüd selle kohta eelnõud välja töötama ning plaani jõustumiseks peab selle kinnitama riigikogu.

Rahandusminister Sven Sester rääkis intervjuus Äripäevale, et praegu näeb seadus küll ette, et kui riigieelarve jääb miinusesse, tuleb see järgnevatel aastatel katta ülejäägiga. Kui mõnel aastal jääb aga raha üle, ei saa seda järgmisel aastal kasutada. Ministri sõnul jahutab säärane olukord majandust.

Endine rahandusminister ja praegune opositsioonipoliitik Jürgen Ligi suhtus sotsiaalmeedias kavasse kriitiliselt ja märkis, et struktuurne miinus tähendab sisuliselt üle jõu kulutamist. "Sesteri loba liigest jahutamist on küüniline, sest kütmist on loogiline teha nominaalse, mitte struktuurse miinusega," rääkis Ligi.

Piiriks pool protsenti SKPst

Uuendatud reegel annab võimaluse kasutada varasemate perioodide ülejääkidest investeringuteks kuni 0,5% SKPst aastas, et majandust elavdada. Samas jääb kehtima põhimõte, et kui eelarve juhtub olema miinuses, tuleb see katta järgnevatel aasta-

MAKSUD

Kindel: limonaadimaks tuleb

MÄRT BELKIN
mart.belkin@aripaev.ee

Valitsus otsustas, et riik hakkab maksutama lisatud suhkruga jookke, täpsed maksumäärad pole veel selged.

"Kiitsime valitsuskabinetis heaks suhkruga magustatud jookide kontseptsiooni ning liigume edasi kokkuleppe suunas," ütles rahandusminister Sven Sester Äripäevale.

Riik plaanib maksu alla panna lisatud suhkrut või magusainega joogid, kus on suhkrut rohkem kui 5 grammi 100 mil-

lilitri kohta, ütles minister. Naturaalsed mahlad tahab valitsus siiski maksu alt välja jätta. Selleks tuleb Euroopa Komisjonilt taotleda luba.

Üks pakutud variantidest nägi ette limonaadimaksu 20 kuni 36 senti liitri kohta, mis oleks toonud eelarvesse 24 miljonit eurot tulu. Maksumäärad siiski kolmapäeval otsustatud ei saanud.

Karastusjookide Tootjate Liidu hinnangul karistab limonaadimaks igal juhul tarbijaid. Kui maks kehtestatakse aga selli-

ses määras, nagu esialgne plaan ette näeb, oleks see liidu teatel konkurentsituul Euroopa kõrgeim ning kahekordistaks tavalise limonaadipudeli hinna.

"Aktiis saab olema suurem kui osal lahjadel alkoholi sisaldavatel jookidel. Selline järsk maksutõus on ebaproportsionaalne ja tööstusharule hukatuslik," ütles liidu juhatuse liige Nele Normak.

Limonaadimaksu täpsed määrad tuleks valitsusel ideaalis kokku leppida juba järgmisel nädalal.

Valitsus põhjendab vajadust limonaadimaksu järele rahvatervisega - WHO uuringute järgi põhjustab liigne suhkrutarbimine rasvumist.

Toidu- ja joogitootjate hinnangul ei ole suhkrumaks aga sisulise lahendus rahvaterviseparandamiseks. "Riikides, kus analoogne maks kehtestatud, on täheldatud, et tarbija ei ole oma toitumist maksutamise mõjul tervislikumaks muutnud," rääkis Eesti Toiduainetööstuse Liidu juht Sirje Potisepp.

amello
raamatupidamisteenused

Raamatupidamine üle Eesti.

Teostame raamatupidamist kliendile sobivas majandustarkvaras.

MURETU KVALITEETNE REAALAJAS PABERIVABA

Võta meiega ühendust

www.amelloraama.ee

info@amelloraama.ee
tel 6 191 341

1243

RUUMI

ERINEVATEKS SÜNDMUSTEKS

SEMINARIRUUM.EU

EXPRESS

KOLIMISTEENUSED

Tel 613 9737, 503 6450 | ava@ava.ee | www.ava.ee

tel ülejäägiga. Struktuurse tasakaalu käsitlemine mitme aasta keskmisena tagab riigile paindlikkuse, rääkis rahandusministeeriumi fiskaalpoliitika osakonna juhataja Sven Kirsipuu. Näiteks liikus 40 miljonit eurot eesistumiskulusid, kuna aeg nihkus. Kirsipuu tõi välja, et sellises olukorras on seni tulnud ühel aastal 40 miljonit eurot mujalt kärpida, et tasakaal säilitada.

“Kui tekib ülejääk, ei pea hulluks minema eelarvepoliitiliste otsustega ja kärpima ebamõistlikult,” rääkis Kirsipuu. Tema sõnul pole sisuliselt vahet, kas olla kaks aastat järjest tasakaalus või saavutada tasakaal kahe aasta keskmisena. “Vahe on ainult ajastuses,” rääkis ta. “Rahavoogude mõttes on kõik null.”

Ministeeriumi hinnangul on uus plaan Euroopa eelarveeeglitega kooskõlas ja kriisi puhuks hoiab riik ikka reservi. Kui riigikogu muudatused vastu võtab, saaks juba 2018. aasta eelarves kasutada uut tasakaalureeglit. Varasematel aastatel on struktuurne ülejääk olnud märkimisväärne, nii et kui reegel jõustub, saaks riik eelarve maksimaalses määras ehk 0,5% SKPst miinusesse lasta nii 2018. kui ka 2019. aastal. Pole veel selge, kas valitsus seda ka teha soovib.

Järgmised riigikogu valimised toimuvad 2019. aasta kevadel. Ajutise puudujäägi võimaldamine oli poliitiline kokkulepe, mille uus võimalus kirjutas mullu novembris koalitsioonilepingusse. “Ei saa öelda, et see ministeeriumis tekkis,” ütles Kirsipuu.

Eelarve koostamine nelja-aastaseks

Lisaks leppis valitsus kokku, et edaspidi tuleb riigieelarvesse nelja aasta perspektiiv – kui seni on kevadel tehtud nelja aasta eelarvestrateegia ning sügisel eelarve, siis edaspidi käib enamik poliitilisi kõnelusi kevadel ning eelarvestrateegiast saab sisuliselt eelarve seletuskiri.

Tulevikuperspektiiviga eelarve kinnitab riigikogu siiski sügisel ning kui makromajanduslikus olukorras on vahepeal olulisi muutusi tekkinud, peab valitsus kevadel otsustatu enne seda üle vaatama. Üldjuhul peaks rahandusministeeriumi hinnangul aga valitsuse sisebürokratia vähenema.

Muutub ka eelarve sisemine loogika. Kui seni on kulutused välja toodud peaaesjalikult ministeeriumite valitsemisalade kaupa, siis edaspidi on aluseks tegevused. See tähendab, et riigikogu eraldab eelarves raha valdkondadele ja programmidele.

Rahandusministeeriumi riigieelarve osakonna juhataja asetäitja Karl-Erik Tender tõi näiteks riigi liiklusohutuse programmi, kus teeb koostööd mitu ministeeriumit. Riigikogu näeks eelarvega ette teatud summa just programmile. Selle, kui palju raha saaks näiteks sise- või justiitsministeerium, otsustaks hiljem valitsus.

» Kui tekib ülejääk, ei pea hulluks minema eelarvepoliitiliste otsustega ja kärpima ebamõistlikult.

rahandusministeeriumi fiskaalpoliitika osakonna juhataja Sven Kirsipuu

0,5

protsendi ulatuses SKPst saaks riik eelarve miinusesse lasta juba nii 2018. kui 2019. aastal.

TULEMUS

Tallinna Sadam maksab riigile rekordsumma

Minister Kadri Simson kinnitas riigile kuuluva ASI Tallinna Sadam aktsionäride üldkoosoleku ülesannetes ettevõtte eelmise aasta majandusaruande ning dividendimakse.

Tallinna Sadam kannab dividendina tänava riigieelarvesse 48 miljonit eurot, millele lisandub tulumaksukulu 12 miljonit eurot. Tegemist on aegade suurima dividendimaksuga.

Tallinna Sadama tulu (müügitud ja muud tulud) kasvas 11,6 miljoni euro ehk 12% võrra, 111 miljonile eurole. Kulud kasvasid 3,1 miljoni euro ehk

48

miljonit eurot kannab Tallinna Sadam dividendina tänava riigieelarvesse. Sellele lisandub veel tulumaksukulu 12 miljonit eurot.

5% võrra, kasum enne dividendi tulumaksukulu kasvas 9 miljoni euro ehk 23% võrra ning puhaskasum 8,6 miljoni euro ehk 28% võrra.

Kaupa vähem, aga reisijaid kõvasti rohkem

Eelmisel aastal vähenes Tallinna Sadama kaubamaht 2,3 miljoni tonni ehk 10% võrra, 20,1 miljonile tonnile. Uue rekordi saavutas aga reisijate arv liinireisijate kasvu mõjul, kasvades 0,4 miljoni reisija ehk 4% võrra, 10,2 miljonile reisijale.

Eelmise aasta suurim välja-

kutse oli nii Tallinna Sadama kui ka ettevõtte omanikuna riigile nelja uue parvlaeva liinile toomine. Kuna nelja uue reisiparvlaeva ehitus Türgi ja Poola laevatehastes osutus kokkulepitust pikemaks, alustati ülevõetud osutamist ajutiselt renditud asenduslaevadega. Nüüdseks on neist viimane, Piiret, jõudnud äsja Eestisse.

AS Tallinna Sadam on Eesti suurim kauba- ja reisiasadamate kompleks. Tallinna Sadama tütarettevõtte TS Laevad korraldab parvlaevaliiklust mandri ja Eesti suursaarte vahel.

AUTOSPIRITIST TIPPVARUSTUSES SUBARU OUTBACK SUMMIT ERIHINNAGA

**VEEL
VIIMASED
AUTOD SAADAVAL,
HINNAVÕIT KUNI
4800 €
JA TEIE VANA AUTO
OSTAME TAGASI**

Ülirikkalik standardvarustus:

- automaatkast
- sümmeetriline nelikvedu
- EyeSight juhiabisüsteem koos automaatpidurduse ja kohanduva kiirushoidikuga
- nahkistmed
- istmemäludega elektriline juhiiste
- elektriliselt reguleeritav kõrvaliste
- elektrilise ajamiga tagaluuk
- elektriliselt reguleeritav katuseluuk
- Smart Key nupust käivitus

- LED esilaternad
- puutekraaniga navigatsioonisüsteem
- Harman/Kardon premium helisüsteem
- "Piano black" ilulüüstud salongis
- roostevabad lävepakukatted
- tagumised toonitud klaasid
- parkimiskaamera
- vihmaandurid
- 18" kergmetallveljed
- metallikvärvi
- 3 aastat tasuta hooldust

3 AASTAT TASUTA HOOLDUST

SUBARU
Confidence in Motion

autospirit

Ehitajate tee 122, Tallinn
tel 659 9499
tallinn@autospirit.ee
www.autospirit.ee

Kütusekulu 6,1-7,0 l/100 km, CO₂ heitmed 159-161 g/km.

MEDITSIIIN

Ossinovski tõmbab haiglad liistule

Terviseminister Jevgeni Ossinovski leiab, et suurhaiglate rahakasutus on võrreldes samas suurusjärgus riigifirmadega tähelepanu alt liiga väljas olnud.

Riigikogu infotunnis küsis reformierakondlane Urmas Kruuse Ossinovskilt, kas ta suudab korralageduse haigekassas välja selgitada ja välja juurida. “On täiesti hullumeelne anda raha juurde süsteemi, kus iga päev põhimõtteliselt röövitakse ja patsiendid ei pääse arsti juurde,” lisas Kruuse.

Ossinovski vastas, et tema arvates tuleb korrupsioon tervishoiusüsteemist välja juurida. “Ma arvan, et esimesed sammud, mis selles suunas on astutud, on väga positiivsed,” ütles ta. “Ma arvan, et me oleme ka natuke liiga lihtsasti vaadanud seda, kuidas kulutatakse tervishoiuraha tervishoiuasutus-

tes, mille eelarved on kümnetes miljonites, kahe suurem haigla eelarve on üle 100 miljoni euro. Ja see, kui palju me oleme pööranud tähelepanu mõnele riigifirmale, jätnud tähelepanuta tervishoiuasutused, ei ole õigustatud. Oleme saanud süsteemi puhtamaks, aga see töö alles käib,” lubas Ossinovski.

Ta lisas, et haigekassa tellib erakorralise auditi, mida nõukogu liige Maris Lauri juba auditikomitees ette valmistas. “Ma usun, et saab see praktika välja juuritud. Nii et see on kindlasti meie vaatest hädavajalik. Nagu öeldud, see on äärmiselt ebaõiglane, kui niigi vähest raviraha keegi kasutab isiklikuks rikastumiseks. Meie poolt on täielik nulltolerants sellele ja me töötame selle nimel, et seda välja juurida.”

KINNISVARA

Maksuvõlad
sööstsid tippu

Kinnisvarafirmade maksuvõlg sööstis aastaga 571 000 eurolt 2,8 miljonile eurole, sealhulgas kasvas suuremate maksuvõlgadega ettevõtete arv 20%.

MARGE VÄIKENURM
marge.vaikenurm@aripaev.ee

Äripäev

“Oh, jeesus!” kostis Domus Kinnisvara juhatuse liige Ingvar Allekand. Ka tema märkas eelmise aasta teisel poolel, kuidas arendajate projektid sattusid raskustesse. Kõigil oli ühine põhjus. “Neid ajasid inimesed, kes ei teadnud, mida nad peavad tegema, et projekt edukas oleks,” selgitas Allekand. “Kui sa suudad sõpradelt kokku laenata 150 000 eurot, asutada OÜ, mille põhikirja on märgitud kinnisvaraarendus, siis see ei tee sind kinnisvaraarendajaks.”

Võlad sööstis üles

Kogustatistikas maksuvõlgnike arvus järsku tõusu näha polnud, aga kui ettevõtete kohta majandus- ning finantsinformatsiooni koguv Creditinfo tegi aasta hakul uuringu, siis näitas see, et suuremate maksuvõlgadega ettevõtete hulk ulatus 178 asemel 213ni. Seega tuli aastaga juurde 19,6 protsenti võlgnikke. Enamik neist on arendajad.

Creditinfo juht Alar Jäger tõdes, et hüpe võlgnike nimekirjas on suur. “Võlgu jäävad nõrga ärimudeliga ettevõtted,” märkis Jäger. Tema sõnul oli huvitav, kui varasemal aastatel vaatasid vastu väiksemad võlad. “Oli nagu Brežnevi aeg. Väga-väga vaikne.

» Ehitatakse ju kohutavalt palju praegu. Kõnnin mööda tänavat ja oppa! näen suurt kolakat täiesti arusaamatus kohas.

kinnisvarafirmade liidu juht Tõnis Rüütel

Keegi agressiivselt ei müünud ega arenanud, ei jäänud võlgu,” lausus Jäger.

Ingvar Allekand tõdes, et algajad teevad kõige rohkem vigu projekteerimises, ei õpi sihtgruppi tundma ja planeerivad aega valesti. “Projekteerija teeb enda elu nii lihtsaks kui võimalik. Kui sa ei istu kogu aeg projekteerijal kukil ega tööta kõiki materjale komakohtadeni läbi, siis saad väga kehva tulemuse. On lihtne vigu teha, mis hiljem maksab suurt raha. Katted on kinnisvaraäris praegu väga väikesed,” rääkis Allekand. “Konkurents on tugev, turg stabiilne ja sa ei saa teha nii, et ah, tead, viga tuli sisse, aga küll müün kallimalt.”

Teine liiga

Liven Kinnisvara juhatuse liige Andres Aavik arvab, et paljud ettevõtted, kellega maksuamet vaeva näeb, on tundmatud ega tegele brändi ülesehitamisega. “Võib-olla ei ole neil selget soovi olla turul tunnustatud tegija ka viie ja kümne aasta pärast,” sõnas ta. “Selles liigas, kus meie oleme, on tegijad, keda teatakse, ja nimi, mida hoitakse.”

Aaviku hinnangul meelitab soodne arenduskeskkond turule katsetajaid, vähese kogemusega inimesi, kellel on omakapital võtta, aga peagi jääb protsess toppama. “Kas siis ostjad ei usalda neid või on nad pankade jaoks liiga vähese kogemusega ning projekte ei rahastata – tulemuseks on alustatud, kuid seisma jäänud arendus. Ühel hetkel on

üleval ka maksuvõlg,” rääkis Aavik ja lisas, et samas on hea, kui turg korrastub.

Kinnisvarafirmade liidu juhis Tõnis Rüütli tekitab hüpe maksuvõlglaste arvus hämmingut. “No seda on päris palju. Samas tuleb põhjuslikke seoseid vaadata,” ütles ta. “Ehitatakse ju kohutavalt palju praegu. Kõnnin mööda tänavat ja oppa! näen suurt kolakat täiesti arusaamatus kohas. Arendusi on väga palju ning väidetavalt on tarbimine taga, aga võib ka tagasilööke tulla,” lisas Rüütel.

Probleemid peituvad kehvades valikutest. “Kui ei tehta korralikke arvestusi ja olakse liiga optimistlikud, siis võib nii minna,” kommenteeris Mart Lee, kes kuulub kinnisvaraarenduse nõustamisteenust pakkuva ettevõtte Investment Agency Property Advisor juhatusse. “Viimase kriisi ajal hakkasid kõik, kellel vähegi tahtmist oli, tegelema kinnisvaraarendusega, saamata aru, et selles on oma põhimõtted ja riskid, mida maandada tuleb.”

Praegu on pangad Lee sõnul targemad, hoides finantseerimiskanaleid koomal. “Täiesti uued tegijad minu teada finantsasutustest väga lihtsalt raha ei saa.”

Vastupidine kogemus

Brave Capitali omanik ja juhatuse liige Veljo Kuusk ei ole makseprobleeme täheldanud, pigem makstakse arveid üha enam õigel ajal. Ta kirjeldas, et arendusprojektides on

maksegraafikud väga volatiilsed. Pankadel on protseduurid projektide rahastamise maksete lahtilaskmisel ning projektides on oma osa ka ettemaksetel, mis ei pruugi laekuda tähtajaks. “Minu arvates omavad arenduses suurt osakaalu finantsjuhtimine ja reservid. Samas on projektidel alati piisav omakapital ja kasumivaru, seega olen kindel, et kuigi maksetähtaegadest võidakse ajutiselt mitte kinni pidada, siis päeva lõpuks saavad arved tasatud,” leiab Kuusk.

Ka ei ole talle silma hakanud projekte, kus müük seiskunuks, peale selle ei ole hinnad järskult tõusnud. “Kui keegi väiksematest tegijatest ongi raskustes, siis on see pigem erand ja tõenäoliselt ajutine,” usub Kuusk. “Pigem peaks klientidel olema uute tulijate ja algajatega mure, kas arendaja lubatu paika peab ja garantiiperioodil suudetakse tagada vajalike tööde finantseerimine.”

Ühes asjas Kuusk Aavikuga ei nõustu. “Ma ei näe, et arenduskeskkond oleks soodsam kui mõni aasta tagasi. Finantseerimine pankade poolt ei ole muutunud, võib-olla on puuduvat omakapitali lihtsam hankida tänu crowdfinance'ile, kuid müügi hind pole tõusnud ja pakkumine tundub olevat nõudmisega tasakaalus,” põhjendas Kuusk.

Tundmatu tegija ligipääs kapitalile on Kuuse sõnul piiratud, seega paljuski tuleb kaasata omakapitali ja kui saabki kahjumi, siis enda arvel. “Ostjatel tasub tähelepanu pöörata, et uute tulijate toodete kvaliteedi-

◀ Domus Kinnisvara juhatuse liige Ingvar Allekand ütles, et kui suudad sõpradelt kokku laenata 150 000 eurot, asutada OÜ, mille põhikirja on märgitud kinnisvaraarendus, siis ei tee see sind veel kinnisvaraarendajaks. FOTOD: EIKO KINK

2,8

miljonile eurole sööstis aastaga kinnisvarafirmade maksuvõlg. Aasta varem oli see summa 571 000 eurot.

tase ei pruugi olla samaväärne võrreldes kogemustega arendajatega ning lahendused ei pea ajale nii hästi vastu. Uute tulijate osakaal võib olla siiski väga väike protsent turgu, sest turg on suurte tegijate vahel suures osas jagatud,” ütles Kuusk.

Konkurendil teine info

Julianus Inkasso juht Ülar Maapalu ohumärke ei tunneta. “Üldine reegel on küll see, et majanduse tõusufaasis muututakse riskide hindamisel optimistlikumaks ja pealiskaudsemaks,” lausus ta ja lisas, et kui tööhõive ja palga kasv ning ettevõtete käibe kasv peatuvad ja laene enam ei pikendata, kukuvad nõrgemad äriplaanid kokku.

“Kui vaadata kõiki ettevõtteid, kelle tegevusalaks on põhi- või kõrvaltegevusena kinnisvaraalane tegevus, siis viimase kuue kuu jooksul on maksuvõlgadega ettevõtete arv olnud samas suurusjärgus ja pigem isegi veidi vähenenud,” rääkis ta.

Maapaluga sama meelt on Swedbanki kinnisvarasektori partnersuhete juht Jana Kosk. “Üldistatult võib sektori kohta öelda, et Swedbank ei ole sel aastal täheldanud kinnisvaraettevõtete maksekäitumises tavapärasest erinevaid muutusi,” ütles ta. “On küll märgata, et luuakse juurde uusi maaklerifirmasid ning mõni teine väiksem kinnisvaraettevõtte otsib võimalusi ühinemiseks, kuid sarnased protsessid on toimunud ka varasematel aastatel.”

» Oli nagu Brežnevi aeg. Väga-väga vaikne. Keegi agressiivselt ei müünud ega arendanud, ei jäänud võlgu.

▲ Creditinfo juht Alar Jäger mõne aasta taguse aja kohta

2017. aasta lõpus Tallinna südalinnas avatav uus spaa hotell otsib oma meeskonda kogemustega

spaa ja wellness osakonna juhti

kelle vastutada on hotelli heaoluteenuste ülesehitamine, meeskonna loomine ja igapäevane juhtimine.

Oled sobiv kandidaat, kui

- sul on kogemused ja teadmised heaoluspaa hoolitsustest ja valdkonna trendidest;
- oled hea suhtleja ja naudid meeskonnatööd;
- oled kohusetundlik ja täpne;
- lisaks eesti keelele suhtled vabalt ka inglise keeles.

Pakume

- võimalust olla osa uue teenuse kujundamisel ja turule toomisel;
- kaasaegseid töötingimusi;
- vaheldusrikast ja mitmekülgset tööd;
- sõbralikku ja nooruslikku kollektiivi;
- konkureerivat motivatsioonisüsteemi.

Lisainfo

Saada oma CV hiljemalt **23. aprilliks** aadressile raigo@metropol.ee.

LADUKS

www.laduks.ee

**TÖÖSTUSUKSED
TULETÕKKEUKSED
LAADIMISSEADMED**

MÜÜK | PAIGALDUS | HOOLDUS

5 AASTAT EDUKAID PROJEKTE

tel 6 803 505 mob 56 505 898 info@laduks.ee

KINNISVARA

Maksuvõlglaste kirju seltskond

Tõsisematesse maksuvõlgadesse vajunud kinnisvaraettevõtteid juhib või omab kirju seltskond.

» Vastastikune süüdistamine on eelduslikult taotluslik. Pole ju aru saada, kas kavalus on kasvanud rumaluseks või vastupidi.

pankrotihaldur
Urmas Tross

MARGE VÄIKENURM
marge.vaikenurm@aripaev.ee

Äripäev

Näiteks kirjutas Äripäev kolm aastat tagasi, kuidas Kadriorus kortermaja arendanud firma JMT Europe jättis mitmele ehitajale raha maksmata. Nüüdseks on toona koos äri ajanud Teet Järvet ja mullu ärikeelu saanud Jürgen Jõepera tülli pööranud, firma maksuvõlg kosunud 137 000 eurole ning segast seisuga üritab lahti harutada pankrotihaldur Urmas Tross.

“Vastastikune süüdistamine on eelduslikult taotluslik. Pole ju aru saada, kas kavalus on kasvanud rumaluseks või vastupidi,” kommenteeris Tross, kuidas kaks meest firma põrumises teineteist süüdistavad.

Kinnistu rändamine

JMT Europe'i maksuvõlg tekkis, kui Kadriorus asuv kinnistu liikus 2014. aasta lõpus uuele omanikule. Võõrandamisel jäi tasumata rohkem kui 137 000 euro eest käibemaksu ja üle 60 000 euro võlausaldajatele, rääkis Tross. “Kas see oli võit juhatuse liikmetele eraisikuna, pole veel teada,” lausus ta.

Tross üritab koos võlausaldajatega selgeks saada, kas juhatuse hoolduskohustust rikkunud või teinud raskeid juhtimisvigu, mis eeldaks nõude esitamist juhatuse liikmete vastu või kriminaalmenetluse algatamist.

Samas ei saa tema sõnul välistada, et tegemist oli tavapärase majandustegevusega, mis ebaõnnestus. “Mis siin salata, ega kõik ei ole head projektijuhid ja ehitajad, kuidgi usuvad ennast olevat,” ütles Tross. “Mõlemad juhatuse liikmed on oma selgitustes kidakeelsed ja väidavad, et äriprojekt ebaõnnestus ja näpuga näidatakse teineteise peale.”

JMT Europe'i omanikeringis oli peale Jõepera ja Järveti veel Martten Kaldvee. Praegu on omanikud vaid Jõepera ja salapärase Aramayis Madatyan.

“Sain teada maksuametis, et selline ini-

mene üldse on seal, see on puhtalt Järveti käekiri. Kukkus läbi lihtsalt äriidee. Kogu see jant on kuus aastat käinud,” kommenteeris Jõepera. “Teised juhatuse liikmed tegelesid valede asjadega,” lisas ta, mõeldes Järvetit. “Kunagi olime sõbrad, sealt projekt hakkaski peale, aga siis üks härra kavatses varastada.”

Projektis oli Jõepera enda sõnul passiivne investor. “Meie ootasime Kaldveega sinna omale kortereid, muud polnudki. Isiklikelt kontodelt kandsime ettevõttesse raha. Niite tõmbas ikkagi Järvet. Null eurot olen tagasi saanud, räägime 200 000 eurost.”

Millega ta praegu tegeleb, hoidis Jõepera enda teada. “Läheb väga raskelt. Kui sellised asjad juhtuvad, ei ole lihtne elada. Elan õhust ja armastusest. Üritan kuidagi hakkama saada,” kurtis ta.

Teet Järvet ei jää Jõeperale võlgu. “See, et ta siin teisi süüdistab, on noh... illusioon,” lausus Järvet. Tema sõnul tõi Aramayis Madatyan ettevõttesse ja kinnistu kantisi välja Jõepera. “Seetõttu tekkis ka maksuvõlg,” väitis Järvet ja lisas, et Jõepera on keeruline tabada. “Juristid on üritanud teda taga ajada, aga ei ole tulemust. Senimaani on ta pildilt kadunud.”

Läinud kuu alguses astus Järvet aga kohu ette, seda koos Heigo Soppega, süüdistuse järgi küsisid nad omanikujärelevalvetehes altkäemaksu. Peale ehitusvaldkonna on mõlemad mehed olnud seotud ka poliitika-ga. Kui Järvet astus IRList välja neli aastat tagasi, siis Soppe on siiani IRLi liige.

Nõudsid raha

Altkäemaksu küsisid mehed prokuratuuri andmetel paar aastat tagasi, kui ehitusfirma E&G tegi töid Ida-Virumaa kutsehariduskeskuses. Tegemist on kümneid riigihankeid võtnud, kuid alltöövõtjatele 2 miljonit eurot maksmata jätnud ja pankrotis lõpetanud Tartu ehitusfirmaga, mille taga on Artur Fjodorov.

E&G-lt tahtsid Järvet ja Soppe 60 000 eurot. Altkäemaksu küsimises said süüdistuse mõlemad, kuid Järvetit süüdistab prokuratuur veel dokumendi võltsimisele ja kasutamisele kihutamises. Lisaks on Järvetil

küsil süüdistus narkootiliste ainete omandamises ja valdamises.

Creditinfo koostatud võlanimekirja tipus troonivad pankrotiga lõpetajad. Näiteks SKT Kinnisvaraarenduse võlg on 917 220 eurot. Ettevõtte uus omanik on Nikolai Böstrov, kelle kohta pole avalikku infot leida. Sama lugu on varasemate omanike Ivo Võido ja Urmo Altosaarega. Viimaste tegemistest ilmus kaheksa aastat tagasi uudis, et mehed otsustasid müüa Haapsalu haiglale tagasi De la Gardie lossi. SKT Kinnisvaraarendusel oli juba siis raskusi pangalaenude tasumisega.

Pankrotis ettevõtetest on kopsakas maksuvõlg ka Black Landil – 479 390 eurot. Firma juht on Marko Kalev, kellest kirjutas Äripäev 2014. aastal. Nimelt nõudis Kalev, kes sattus kütuseäris skeemitamisele maksuameti huviorbiiti, Eerik-Niiles Krossilt kohtus välja 5000eurost võlga viivise ja intressidega. Lõpuks selgus, et mees oli hagi valesti koostanud ning võla tegelikult juba tagasi saanud. Kuidas aga riigi ees maksuvõlg tekkis? “Maksuameti poolt valeandmete esitamisest,” selgitas Kalev Black Landi maksma-

19,6

protsenti tuli aastaga juurde suurvõlgnikest kinnisvarafirmasid.

KAUPMEES

Kõik ühest kohast.

25

APRILLIKUUS KAUPMEHES

7 kauplusaladu üle Eesti

kaupmees.ee e.kaupmees.ee

<p>AVIKO Super Long friikartulid 600g 1,650 €/kg</p> <p>28% ~~1.39€~~ 0.99€</p>	<p>RAPSI Rapsiõli 1l 1,150 €/l</p> <p>23% ~~1.50€~~ 1.15€</p>	<p>MAKS&MOORITS Armeenia grill-liha 500g 5,980 €/kg</p> <p>25% ~~3.99€~~ 2.99€</p>
<p>PAULIG Classic kohv või cafetiere (presskannukohv), 500g 7,100 €/kg</p> <p>22% ~~4.55€~~ 3.55€</p>	<p>DON SIMON Apelsinimahl värskelt pressitud 2l 1,495 €/l</p> <p>23% ~~3.92€~~ 2.99€</p>	<p>JUWEL Kassiliiv 10kg (paakuv) 0,235 €/kg</p> <p>30% ~~3.36€~~ 2.35€</p>

Soodushinnad kehtivad 30. aprillini või seni kuni kaupa jätkub.

Teet Järveti endine firma, pankrotis JMT Europe figureerib suurimate maksuvõlglaste seas. Järveti ettevõtte Real-E State sai 2013. aastal aga kõige konkurentsivõimelisemaks firmaks arhitektuuri ja projekteerimise valdkonnas. FOTO: RAUL MEE

ta makse ja soovis küsimusi meili teel, kuid jättis neile vastamata.

Rohkem kui 140 000 eurot ootab riik ka Tartu firmalt Pompeium, mille omanik Gert Roosaar kirjalikult saadetud küsimustele ei vastanud. Roosaare nimi kerkis üles seoses Tartu Herne tänaval asuva maja ehitamisega. Maja oli lubatud kõrgem, mistõttu nõudis linn hoone osalist lammutamist. Lisaks avastas arhitekt, et arendaja rollis olnud Roosaar võltis tema allkirja. Alustati kriminaalmenetlusega, mis tõestas võltsimist, kuid asi ei jõudnud kohtusse. Roosaarel tuli aga riigile maksta 6000 eurot, samuti tasuda käekirjaekspertiisi eest.

Muutuse läbinud

Ettevõtet Navarra Impex ulatub maksuvõlgaga 247 000 euroni. Viimane aastaaruanne pärineb 2013. aastast, kui firma kandis veel nime Rigudipigudi, tegeles renoveerimistööde ja kinnisvara haldamisega ning selle taga oli Richard Daniel Ritsik. Nüüd on nime muutnud firmaga seotud Rain Linnasmägi – mees, keda 17 aastat tagasi mainiti meedias kui miljonäri.

“See ettevõtte pole küll kunagi kinnisvaraga tegelenud. Praegu ei ole ta millegagi seotud, millel Eestiga vähegi pistmist oleks,” lausus Linnasmägi. Tegu olevat vahendufirmaga. Mida ettevõtte vahendab? “Kindlasti mitte kinnisvara-tüüpi tooraineid. Ilmselt peate oma energia mujale suunama. Kõike head,” lõpetas ta kõne.

Võlgnike hulgas on ka Viimsi valla endise poliitiku Priit Posti ettevõtte Nelgi Kinnisvara peaaegu 149 000 euroga. Kui Äriregistris võlga näha ei ole, siis Infopangas on see veel üleval. Post sõnas, et võlg on ajatatud ega selgitanud, miks Nelgi Kinnisvara maksuvõla all ägab. “See on puhas äri. Miks ma seda teile peaksin rääkima?” küsis Post vastu. “See tekkis ühest tehingust, oli osaliselt kinnisvaratehing, aga mitte omandiõigus.”

Post kuulus varem Viimsi volikokku ja oli Viimsi Vee ja Viimsi Halduse nõukogus. Viimasest lahkus ta 2013. aastal. Aastaid tagasi pidas kapo Posti kinni, kahtlustades teda korduvas pistise andmises, mees ise nimetas juhtunut poliitiliseks ründeks.

Enne seda, 2005. aastal tunnistati Posti firma Esmar Ehitus kokkuleppemenetluses

süüdi nn arvevabriku teenuse kasutamises. Kohtuotsuse järgi jättis Esmar Ehitus 2001–2004 riigile maksudena tasumata 1,6 miljonit krooni. Post mõisteti süüdi ka elukohateadete võltsimises, mis võimaldasid isikutel Viimsis valida. Kriminaalkaristust ei järgnenud.

Pandi häbiposti

Üks värvikamaid maksuvõlglasti on Margus Laikask. Oktoobris 2015 riputasid Tallinna Soo tänava ühe kortermaja elanikud maja küljele Laikase eest hoiatava plakati, süüdistades teda tööde lõpetamata jätmises.

Laikase firma Veluur võlgneb riigile 59 000 eurot. “Selle kohta on tehtud vastutusotsus, kus maksuamet on Veluuri maksuvõla minu kui juhatuse liikme nimele kirjutanud. Mina andsin selle asja kohtusse,” lisas Laikask ja viitas, et maksuamet küsib liiga kõrget intressi, pealegi on probleemid äripartneriga.

“Veluuri kraes on ka arendusprojekti partneri käibemaksukohustus,” ütles Laikask. “Peale selle panid vennad minu osa kasumist enda taskusse.”

BÖRS
Hiina - kas dividendiküttide uus hea jahimaa?

LIINA LAKS
liina.laks@aripaev.ee

Häid dividendiaktsiaid otsivad investorid peaksid nüüd kiiresti Hiina poole vaatama, kirjutas uudisteagentuur Bloomberg.

Hiina tõusevad dividendid tänu sellele, et neid kasutatakse ka investorite meelitamisel ning sealset ettevõtet jagavad raha üsna lahkesti.

“Meie jaoks on kogu Hiina (dividendi)tootluse lugu hämmastav – ei oskaks arvatagi, et investorid vaataksid dividendi otsides Hiina poole,” ütles Fidelity Internationali investeerimisdirektor Catherine Yeung. Kuid tema sõnul trend kasvab

ning investoritele makstakse dividendi, mis teeb need ettevõtet välismaiste investorite silmis atraktiivseks.

Kuigi hiinlased on olnud dividendiga kitsid, siis sel aastal on Hiinast saanud selles vallas üks parimaid kohti. Hiina aktsiad teevad pika puuga ära nii USA kui ka Euroopa konkurentidele. Shanghai dividendiindeks hüppas kolmapäeval 1,1 protsenti ning sel aastal on tõus olnud juba 8 protsenti.

Investorid on juba pikalt Hiina börsilt paremaid dividendid nõudnud. Seal domineerivad riigiettevõtet neid aga eriti kuulda ei võtnud. Peaegu vee-

rand Shanghai komposiitindeksisse kuuluvatest ettevõtetest ei maksa Bloombergi andmetel dividendi. Need, kes maksavad, jagavad investorite vahel keskmiselt 35 protsenti kasumist – Euroopas on see näit 79 ja maailma mastaabis 57 protsenti.

Suhtumise muutus

Kuid nüüd on Bloombergi andmetel Hiina valituse suhtumine muutumas ning Peking õhutab kopropratsioone kasumijagamisele. Märtsis ütles Hiina valituse esindaja Deng Ge, et väärtpaberite regulaator “räägib” börsil noteeritud ettevõtetega, kes dividendi ei maksa, aga

oleks selleks võimeline, ning nende vastu võetakse kasutusele “karmid meetmed”.

Bloombergi hinnangul on sellest kasu olnud: riigi suurim kivisöetootja Shenhua Energy teatas möödunud kuul, et maksab “eridividendi” – see tõi kaasa aktsia kümneprotsendise tõusu ja jättis investorid spekuleerima, kes järgmine on.

“Paljud alles hakkasid dividendi maksma,” ütles JPMorgan Asset Managementi fondi juht Hongkongis Lilian Leung.

Hiina pole investoritel kahe silma vahele jäänud: fondid ja pangad jälgivad juba aktiivselt Hiina ettevõtteid.

LÜHIDALT

Uute autode turg kasvas üle 10%

Rahulikumalt möödunud veebruari järel tegi uute sõiduautode turg Eestis taas suure tõusu, kasvades mulluse märtsiga võrreldes 10,4%. Märtsis müüdi Eestis 2232 uut sõiduautot, mis ületas mulluse müügi 211 auto võrra. Esimese kvartali jooksul on Eestis müüdnud 5869 uut sõiduautot ehk eelmise aasta sama ajaga võrreldes 8,1% enam, vahendas Autode Müügi- ja Teenindusettevõtete Eesti Liit AMTEL. Automarkide esikolmiku moodustasid märtsis Toyota (436 müüdnud sõiduautot), Škoda (292) ja Renault (148).

E-tuludeklaratsioonide arv kasvas 96,3 protsendini

Tulude deklareerimise kokkuvõtted näitavad, et elektrooniliste deklaratsioonide arv kasvas 96,3 protsendini. Möödunud aasta eest esitas tuludeklaratsiooni üle 677 600 inimese ehk pea 5600 isikut rohkem kui eelmisel korral. Tagastamisele kuulub 96,8 miljonit eurot ja juurdemaksmisele 29,5 miljonit eurot. Madalalpalgaliste tulumaksutagastust taotles 79 647 inimest, kellele kuulub esialgse seisuga tagastamisele 29 miljonit eurot, maksu- ja tolliamet alustab tagasikannetega mais.

Kaasaegsed lamekatused

- Lamekatuste ehitus
- Hüdroisolatsioonitööd
- Lamekatuste remont

OÜ Evari Ehitus
Riia 130, 51014 Tartu
Telefon: 738 0927
GSM: 506 0579
E-post: evari@evari.ee
www.evari.ee

Lõuna-Eesti juhtiv lamekatuste ehitaja

KE M ERLING
Info@kemmerling.ee Tel. 5131903

- ♥ Bürookonteinerid
- ♥ Sanitaarkonteinerid
- ♥ Piirdeaiad
- ♥ Rent
- ♥ Müük
- ♥ Eriprojektid

**ÄRA KULUTA RAHA EDEVUSELE
VAID OMA TEGEVUSELE!
REGISTRAATORID**

KASUTATUD KONTORI- JA PROFIMÖÖBLI MÜÜK.

E-N 10-17, R 10-18
Tähetorni 21j, Tallinn | Tel 552 6608

www.Apunek.ee

INTERVJUU

Soome väikeettevõtjate juht: ärge küsige, mida riik teha saaks

Liikmete arvult Soome suurima ettevõtlusorganisatsiooni Suomen Yrittäjät juht armastab tsiteerida USA endist presidenti JF Kennedyt: ärge küsige, mida riik minu heaks teha saab.

SIRJERANK
sirje.rank@aripaev.ee

Äripäev

Palju saavad ettevõtjad ise teha – 6000 ettevõtjat osaleb nädala pärast Soome kohalikel valimistel. Mida Eesti sösarorganisatsiooniga ühiselt teha saaks, uuris Mikael Pentikäinen äsja Tallinnas.

Olete pea aasta olnud Soome väikeettevõtete organisatsiooni juht, kuhu olete oma fookuse asetanud? Tahame Soomes väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele (VKE) luua parema keskkonna. Siin on Soome ja Eesti vahel konkurents. VKE vaatest on Soome suurimaid probleeme praegu tööturg-piirangud, mis ei lase töötajatega läbirääkimisi pidada ettevõtte tasandil. Probleemiks pole niivõrd palgatase, kuivõrd tööaeg. Paljud Eestis tegutsevad Soome ettevõtte ütleavad, et paindlik tööturg on Eesti suur konkurentsieelis.

Teistest teemadest käib Soomes suur arutelu sotsiaal- ja tervishoiusüsteemi üle. Praegu on erasektori osakaal vaid 12%, turu suurus aga ligi 30 miljardit eurot. Kui suu-

„Paljud Eestis tegutsevad Soome ettevõtte ütleavad, et paindlik tööturg on Eesti suur konkurentsieelis.“

Mikael Pentikäinen

daksime reformiga erasektori osakaalu kahe- või kolmekordistada, oleks see firmadele suur võimalus.

Kolmas suurem asi on nädala pärast toimuvad kohalikud valimised. Meil kandideerib omavalitsustesse 6000 ettevõtjat. Peame seda väga oluliseks, kohalikul tasandil saab ärikeskkonna jaoks palju ära teha.

Eestis olen aga seepärast, et tahame rohkem koostööd oma sösarorganisatsiooni EVEAga. Eestis on palju Soome ettevõtteid ja vastupidi. Peame suutma neid toetada, et nad saaksid paremini kasvada.

Mis liiki koostööd? Erinevad teemad. Vajame rohkem Põhjala riikide VKEde organisatsioonide koostööd. Tahame Soome, Rootsi, Eesti start-up-kogukonda rohkem kokku viia ning ehitada sildu start-up-firmade ja traditsiooniliste VKEde vahele. Saame aidata võrgustikke luua. Noortele ettevõtjatele on Soomes tulemas happening “Get Together”, mis toimub mais ja kus tahaksime näha ka Eesti noori ettevõtjaid.

Olete käinud ka Rootsis koostööd kompanas. Kas huvi on? Rootsi start-up-kogukond on vaadanud pigem Suurbritannia poole? Soome ja Rootsi ettevõtete vahel on palju

koostööd, organisatsioonide vahel mitte niivõrd. Seda tahame muuta. Ka Brüsselis tahame rohkem teha – kas või ühine Brexiti strateegia: kuidas me tagame, et Briti turg ka edaspidi meie firmadele lahti jääks. Räägime koostööst, mis hõlmaks ka Balti riike. Pean neid osaks Põhjalast.

Üks võimalus Eesti firmadel Soome turul kanda kinnitada on olnud põlvkonnavaheetus, kus Soome ettevõtja tahab ärist väljuda. Põlvkonnavaheetus on Soomes praegu suur ja tõsine teema. Meil on ca 60 000 ettevõtjat, kes on üle 55. Mis tähendab, et iga aasta peaks omanikku vahetama umbes 6000 firmat. Need firmad annavad tööd 250 000 inimesele – Soome majanduse jaoks on üliloluline, et põlvkonnavaheetus läheks edukalt. Vajame ettevõtjaid ka teistest riikidest, et nad Soome firmad üle võtaksid ja tagaksid töökohtade säilimise.

Teine suur teema on Soome noorte väga suur huvi ettevõtluse vastu. Iga viies ehk 20% vanuses 18–24 plaanib lähema kolme aasta sees oma firma teha. Tosin aastat tagasi oli see 1%.

Mis juhtus? Ei tea, suur muutus. Küllap nad on hakanud reaalsusest paremini aru saa-

ma. Kui tahad head elu, on üks tee ettevõtjaks hakkamine. See on väga huvitav fenomen Soome majanduses. Võib-olla on nad start-up-firmade edulugudest inspiratsiooni saanud. Noortel on ettevõtjate seas palju häid eeskujusid.

Toetate seda kuidagi? Jah, üks meie projekte on õpetada õpetajaid, kes ettevõtlust koolis õpetaks. Esimesest klassist ülikoolini välja. Kui ma ise kaheksakümnendatel haridust omandasin, ei räägitud ettevõtlusest midagi.

See kõik nõuab ilmselt ettevõtjalt aktiivsemat panust? Jah, nagu praegu kohalikel valimistel. Iga viies kohaliku volikogu liige on ettevõtja. Nagu olen sageli öelnud – me ei peaks nii palju küsima, mida omavalitsus või riik ettevõtete heaks teha saab, vaid küsima, mida ettevõtteid ja ettevõtjad teha saaksid. Nagu JF Kennedy aastaid tagasi oma kõnes.

Peame erasektorile rohkem ruumi andma ka avalike teenuste osutamisel. Oleme liiga sageli arvanud, et see peab tingimata maksumaksja raha eest sündima.

Teil on nüüd ettevõtjast peaminister, kas as-

» **Peame era-sektorile rohkem ruumi andma ka avalike teenuste osutamisel. Oleme liiga sageli arvanud, et see peab tingimata maksu-maksja raha eest sündima.**

◀ **Soome ettevõtlusorganisatsiooni Suomen Yrittäjät juht Mikael Pentikäinen.**

FOTO: SIRJE RANK

MIS ON MIS Suomen Yrittäjät

Soome suurim ettevõtlusorganisatsioon, millel on 115 000 liiget.

Tööandjana suuruselt teine organisatsioon, ligi 60% Soome tööandjatest on liikmed.

20

protsenti Soome 18-24aastastest noortest plaanib oma firma asutada.

jad paranevad? See valitsus on Soome ettevõtjate jaoks palju teinud. Milles me pettunud oleme, on tööturu reformid. Töölepingute läbirääkimistel on tingimused Soomes Maailma Majandusfoorumi võrdluses kõige jäigemad ja Eestis kõige paindlikumad. Vajame konkurentsivõime jaoks rohkem paindlikkust.

Mis takistab? Ametiühingute tugev roll ja kollektiivlepingute süsteem.

Kuidas firmad kohanevad, tulevad Eestisse? See on üks võimalus. Teine kasvav trend on ise enda tööandjaks hakkamine. Igal aastal lisandub ca 4000 üksiküritajat, kuid sellega on kolme aastaga tööd andvate ettevõtjate hulk 8000 võrra vähenenud. Oli 95 000, nüüd on 87 000. See teeb muret – meil on vaja rohkem ettevõtteid – Soome majanduse suurim probleem on kõrge tööpuudus.

Tulles koostöö juurde tagasi – mida veel arutasite? Ühisteenused, tugi jms. Soome firmad saaksid vajadusel Eestis abi ja vastupidi. Räägime üha enam ühisest turust, tööturg juba ongi peaaegu üks. Soomes elab ca 60 000 eestlast. Kui tuleb tunnel, on see veelgi enam üks turg. Potentsiaali on veel palju kahe riigi koostöök. Tunnel tugevdaks ka Rail Balticu projekti.

Soomes on praegu riigivisiidil Hiina president Xi Jinping. Mis mõju võib Hiina huvil olla Soomele või kogu regioonile? See on väga tähtsusetu visiit. Me kõik teame, mis toimub USAs, mis on Hiinale oluline turg. Nüüd on see ohus ja hiinlased vaatavad üha enam Euroopa poole.

Visiit on üks signaal sellest muutusest. On ka poliitilised põhjused – meil on juubel, 100 aastat iseseisvusest. Kuid kui vaadata näiteks suuri biomajanduse projekte, tselluloositehaseid, mis Soomes ehitatakse – pea igal juhul on rahastus Hiinast. Üks Hiina ettevõtte töötaja rääkis mulle, et Hiina firmad ja valitsus tahaksid, et vähemalt tuhatkond Soome VKEd teeks koostööd Hiina

VKEdega. Eesmärk on õpetada Hiina ettevõtetele rahvusvahelist äri. Ja kui neil on raskused USA turul, vaadatakse Euroopa poole. Soome ja Eesti – me oleme peaaegu poole maa peal. Saame olla sillaks Hiina firmadele, mis tahavad minna Euroopa turule ja seda turgu tundma õppida. Mingit potentsiaali selles on. Ja Hiinas on palju raha, mis otsib Euroopas investeerimisvõimalusi. Kui meil on häid projekte, siis on see meile üks hea võimalus.

Hiina investeringuid kohati ka umbusaldetakse. Mina ei tunne seda üldse, näen seda potentsiaalse võimalusena.

Venemaa majandus paraneb, kas Soome ettevõtteid naasevad sinna? Paljud Soome firmad ajavad Venemaal head äri. Rääkisin just ühe metsamasinate firmaga – Venemaa turul on neil suurim potentsiaal. Samas toiduainetööstust on sanktsioonid tugevalt mõjutanud. Näen märke olukorra paranemisest – Soome tuleb jälle rohkem Venet turiste, lisaks Aasiale, kust on kiire juurdekasv.

Kas koostöö on taastumas ka poliitilisel tasandil? Mitte liiga palju, sest poliitiline olukord ELi ja Venemaa vahel on raske. Ei näe praegu suuremat muutumist. Kohtumisi on, äsja kohtusid presidendid Sauli Niinistö ja Vladimir Putin Arktika foorumil.

Mis on Soomes praegu julgemad ideed, midagi samas klassis püüdega meelitada Soome Tesla akutehas? Tesla tehas on hea näide. Aga muidu on Eestis julgemad ideed. Riigivalitsemise digitaliseerimine näiteks. Digitaliseerimisest on kõigile kasu. Soomes on palju VKEsid, mis pole piisavalt selle peale veel mõelnud. Aga see puudutab kõiki ja loob palju uusi võimalusi tootlikkuse tõstmiseks, globaalsele turule jõudmiseks, jne. Siin peame rohkem tegema. Ettevõtjatele oleme just käivitamas digitaalse kooli projekti. Peame vaatama, kuidas uut moodi edasi minna.

19.04.2017 toimub Rakvere Metsaühistu üldkoosolek Rakveres, Kunderi 6 algusega 10.00.

Üldkoosolekul osalemiseks on vaja registreeruda hiljemalt 17.04.2017 tel 322 7845.

EUROOPA LIIT Kontroll piiril rangem

Reedel jõustub Schengeni piirieskirjade muudatus, millega ELi väljumisel ja sisenemisel kontrollitakse senisest põhjalikumalt Euroopa Liidu kodanikke ja nende pereliikmeid.

Piirivalvurid kontrollivad välispiiril ELi kodanike dokumente ning kontrollimisel kasutatakse rahvusvahelisi ning riigisiseseid andmebaase, vahendas politsei- ja piirivalveamet (PPA).

PPA integreeritud piirihalduse büroo juhi Helen Neider-Verme sõnul tehti varem päringuid pisteliselt.

ÄRIPÄEV.EE

LÜHIDALT SEB maksis 30 dividendimiljonit 7,5 miljonit tulumaksu

SEB Eesti maksis eelmise aasta kasumilt 30 miljonit eurot dividende ning sellelt 7,5 miljonit ettevõtte tulumaksu.

“SEB Eesti on viimased kolm aastat suurendanud dividendide väljamakseid omanikele, mis omakorda on suurendanud ka panust riigi maksumuldesse, märkis panga juhatuse esimees Allan Parik pressiteate vahendusel. Eelmisel aastal maksis SEB Eesti dividende 20 miljonit eurot.

Tallinna Lennujaama reisijate arv kasvas 18 protsenti

Märtsis läbis Tallinna Lennujaama ligi 185 000 reisijat ehk 16,5 protsenti enam kui mullu samal ajal. Aasta esimese kolme kuuga on lennujaama reisijate arv kasvanud 18 protsenti, 488 517 reisijale.

Tallinna Lennujaama turundusdirektori Eero Pärgrmäe sõnul on kasvu taga Nordica ja air-Balticu lisandunud lennumahud.

internetiturunduse meistriklässid turundustreff.ee

Turundus Facebookis / Wordpress / Sisuturundus internetis / Google Adwords / Google Analytics

FALKONET METALL

Kvaliteet, mis kestab!

METALLIMÖÖBEL

TOOTED:

- GARDEROOBKAPID
- ARHIIVIKAPID
- TÖÖRIISTAKAPID
- TÖÖKOJA SISUSTUS
- ARHIIVIRIIDLID
- NAGIPINGID

Falkonet Metall OÜ
Tel +372 605 4060
info@falconet.ee
www.falconet.ee

MAKSUD

Palts: maksupoliitika on nagu vikatiga ribide vahele torkamine

Kaubandus-tööstuskoja peadirektori Mait Paltsi sõnul vaaguvad ettevõtjad praeguse maksupoliitika turmtules hinge – maksumuudatuste asemel peaksime eelarvet täitma maksuaukude lappimisega.

MERIT PÄRNPUU
merit.parnpuu@aripaev.ee

Äripäev

Pärnu Finantskonverentsi maksudebatis illustreeris Palts Eesti maksupoliitikat ühe tuntud ettevõtja sõnade järgi nii: “Käib selline vikatiga ribide vahele torkimine. Ühe sutsaka saad sinna kolmanda ja neljanda vahele – teeb haiget, ära ei tapa. Teise sutsaka saad kuuenda ja seitsmenda vahele – püsid veel elus. Niimoodi veel ühele ja teisele poole ja pead veel päris kaua vastu. Aga ühel hetkel jooksed verest tühjaks.”

Palts ütles, et mida keerulisemaks süsteemi teeme ja mida rohkem toome maksuaspekte, seda keerukamaks muutub ka maksude kokkukogumine. Ta lisas, et see võib omakorda kaasa tuua maksupettuste kasvu.

“Pole ühtegi riiki, kes oleks ennast edukaks maksustanud, edukaks saab ennast töötada,” kommenteeris Palts rahandusministeeriumi maksu- ja tollipoliitika asekancleri Dmitri Jegorovi öeldut, nagu oleks edukat riiki võimalik üles ehitada nii kõrge kui ka madala maksukoormusega.

Samuti kahtles Palts, kas tulumaksuvaba miinimumi oli mõttekas tõsta 500 eurole. “Kas hüpe pidi olema korraga nii järsk? Ehk oleks võinud natuke teistmoodi olla – praeguse tulumaksuvaba miinimumi ja 500 euro vahel on mõni teine arv veel.”

Riigikogu liikme Aivar Sõerdi sõnul on väga raske aru saada, kuidas maksuvaba miinimum tegelikult kujuneb, ning pettunuid, kes peavad hakkama 300–400 eurot hoopis juurde maksuma, võib olla väga palju.

Näiteks hakkasid ministrid Sõerdi sõnul alguses rääkima, et töötajad, kes saavad palga alla 1200 euro kuus, võivad 64 eurot. “No ei ole, seadus räägib hoopis midagi muud – seadus räägib aasta tuludest!” Ja selgitab, et maksuvaba miinimumi astme määramisel on palk ainult üks osa, millele arvatakse juurde ka muud tulud, nagu kasud vara võõrandamisest ja tulu välisriigis töötamise eest.

Kõige kummalisem on aga Sõerdi hinnangul see, et maksuvaba miinimumi juures arvestatakse veel selliseid tululiike, mida üksikisiku puhul üldse ei maksustata, näiteks dividende. Selliselt on töötajal väga raske aru saada, kuidas tema maksuvaba miinimum kujuneb.

Karistame usinaid töötajaid

Samuti peab ta eksitavaks palganumbreid, sest üldine maksuvaba miinimum oleks tõusnud ka edaspidi. 1700 eurot, millest alates hakkavad sissetulekud vähenema, ei olegi järgmiste aastate pärast nii suur palk. “See võib olla ka 12tunnises vahetuses töötava oskustöölise palk, kui ta töötab suurt lisandväärtust loovas eksportivas ettevõttes. Ja neid me karistame sellega, et võtame ära maksuvaba miinimumi.”

Sama kriitiliselt suhtub ta sõidukite keskkonnaloov. “Sellel ei ole midagi pistmist lõivuga ja sellel ei ole midagi pistmist keskkonnaga. See on tavaline automaks, mis soodustab vanemate ja saastavamate sõidukite ostmist. Kui tarbija ostab kasutatud auto, millel on juba omanikuvahetus toimunud, ei maksa ta mitte midagi.”

Eesti maksukoormus on olnud 32–33%, mis on Sõerdi sõnul Eestile optimaalne. Pä-

» Kui palk on kõrgem, siis jõuab ka kõrgemat aktsiisi maksta, ja kui riik kogub rohkem raha, siis tal on võimalus ka paremaid pensione maksta. rahandusministeeriumi asekancler Dmitri Jegorov

rast valitsuse maksumuudatusi peaks see tõusma aga 35–36%ni. “Mina ei ole aru saanud, kuidas maksukoormuse tõus majandust elavdab.”

Majandus- ja taristuminister Kadri Simsoni sõnul oli läbirääkimistelaua taha kutstud ettevõtete ja pankade esindajad, ka Erkki Raasuke, kes juhtis eelmisel aastal tarkade inimeste töörühma. Kõik olid seda meelt, et Eesti suurim probleem on, et liiga palju inimesi teenib meil madalat või keskmist palka ja nende maksukoormus on liiga suur.

Selline olukord paneb Simsoni sõnul surve alla meie tööjõuturu ja hoiab seisakus meie sisetarbimist. “Me tegelesime sellega, et need inimesed saaksid maksukergendust. Ja kui me oleks läinud eelmise valitsuse tempoga, siis oleks ilmselt 500eurose tulumaksuvaba miinimumi jõutud alles aastal 2049,” rääkis Simson, märkides, et tema on väga paljude maksumuudatustega rahul.

Kõike ei saa, mida oleks tahtnud

Simsoni sõnul oli valitsusel laual ka alternatiiv tõsta tulumaksu 20%-lt 26%-le, mille poolt olid paljud Eesti nimekad ettevõtted. “Koalitsioonileping on alati kokkulepete tanner ja tõepoolest, üks erakond ütles, et me ei keera seda 26%-le tagasi,” märkis Simson ja lisas, et inimesed, kes teenivad 3000 eurot ja üle, saavad ilmselt aru, et tulumaksu alandamine 20%-le on olnud maksukingitus just neile.

Minister tunneb ka heameelt pooleprotsendilise sotsiaalmaksu ärajätmise üle. “Ma usun, et te kõik saate aru, et see oleks haigekassa pannud veel keerulisemasse olukor-

da. Aga kuna see jäi ära ja need vastutus-tundlikud tööandjad, kes on seni panustanud oma töötajate tervisekulutustesse, saavad igas kvartalis märksa suurema võidu, kui nad oleksid saanud keskmist palga teenivate inimeste pealt sotsiaalmaksu alandamisest.”

Paneme 1% käibemaksule juurde

Paltsi sõnul on alternatiivide otsimist alustatud vales otsast. Kui valitsus otsib maksumuudatustega katet ca 400 miljonile eurole, siis selle summa saaks tema sõnul kätte ka ebaausast konkurentsist tekkinud maksuaukust.

“See on tegelikult ettevõtjate mure number üks. Seni kehtestatud maksud tuleb tuntuvalt paremini kokku koguda ja sealt saab ka positiivsete muudatuste jaoks piisavalt raha.”

Kui sellest ei aita, tuleks tema sõnul üle vaadata kulud, mis ei pruugi olla alati mõistlikud. “Oleme pea kaks aastat rääkinud, et on vaja üle vaadata ja konsolideerida kogu riiklik ettevõtete tugistruktuur (EAS, KredEx, KIK, Innove, Archimedes) ja kas või neist osagi kokku panna. Nii saame kulusid kokku hoida ja äkki saame teenuse ka paremaks.”

Paltsi sõnul võiks tõsta ka käibemaksu 1% võrra, mis arvestades tulumaksuvaba miinimumi tõstmist ja jätkuvat väga kiiret palgakasvu jääks enamikule tarbijatele suhteliselt nähtamatuks.

Samamoodi võiks toimida varamaksudega, nagu automaks ja maamaks. “Ma arvan, et maamaksu kaotamine mõni aasta tagasi eraisikutele ja ettevõtetele oli viga ja selle võiks võtta tagasi,” ütles Palts.

» Pole ühtegi riiki, kes oleks ennast edukaks maksustanud, edukaks saab ennast töötada.

kaubandus-tööstuskoja peadirektor Mait Palts

◀ Maksudebatis arutlesid maksuküsimuste üle majandus- ja taristuminister Kadri Simson, kaubandus-tööstuskoja peadirektor Mait Palts, riigikogu liige Aivar Sõerd ja rahandusministri abi ja tollipoliitika asekaitsler Dmitri Jegorov.

FOTO: URMAS KAMDRON

Jegorov: Eesti on täitsa keskmise maksukoormusega

Edukat riiki on võimalik üles ehitada nii kõrge kui ka madala maksukoormusega, ütles rahandusministri abi ja tollipoliitika asekaitsler Dmitri Jegorov Pärnu Finantskonverentsil.

Asekaitsler tõi näiteks Euroopa kõige madalama maksukoormusega suhteliselt eduka majandusega riigi Iirimaa ning kõrgelt maksustatud jõukad ja jõuliselt arenenud Taani, Belgia, Prantsusmaa ja Soome.

Jegorovi sõnul on Eesti täiesti keskmise maksukoormusega riik, ELi üldindeksi skaalal isegi alla keskmise. Maksukoormuse struktuuri vaadates on madalalpalgaliste maksukoormus meil aga üle keskmise ja kõrgepalgalistel tuntuvalt alla keskmise, seda ka võrreldes Läti, Leedu, Soome ja Rootsi. "See on ka põhjus, miks me oleme seni olnud sotsiaalmaksu lae seadmise vastu," ütles Jegorov.

Aktiivsed on Eestis Baltimaade kõrgeimad. Näiteks Leeduga võrreldes on kütuseaktsiis meil 49% kõrgem, kange alkohol on 65% rohkem maksustatud, õlu isegi 103% rohkem võrreldes Lätiga. "Aga me teame, et Leedu tõstab ühe-kahe aasta pärast lahja alkoholi aktsiisi üle 100% ja nii riskib Läti võib-olla sellega, et ta jääb odava alkoholi maksuparadiisiks kahe Balti riigi vahel," märkis Jegorov ja lisas, et Lätis juba arutatakse, et kui nende vastuvõetud maksuredel lõpeb, tahavad nad samuti alkoholiaktsiisi tõstma hakata.

Ettevõtte tulumaks on Lätis ja Leedus 15%. "Aga ärge unustage, et kui ettevõtte omanik on füüsiline isik, siis seal kehtib veel täiendav kinnipeetud tulumaks dividendidele, mida füüsilise isik saab. Eestis on 20% lõplik maks," rääkis Jegorov.

Palgad ja pensionid on Eestis Lätist ja Leedust oluliselt eespool. "Kui palk on kõrgem, siis jõuab ka kõrgemat aktsiisi maksta, ja kui riik kogub rohkem raha, siis tal on võimalus ka paremaid pensione maksta," kirjeldas Jegorov palga ja pensioni omavahelist suhet.

Kui Eestis oli 2016. aasta kolmandas kvartalis keskmine palk 1119 eurot, siis Lätis oli see 847 ja Leedus 793 eurot. Pensionid olid vastavalt 390, 296 ja 255 eurot.

PANE TÄHELE Trendid Euroopas

Euroopas on vastu võetud kaks direktiivi: ATAD ja ATAD2. Tegemist on maksude vältimise vastaste direktiividega, mille peab Eesti 2019. aastal üle võtma. See puudutab nii suuri ettevõtteid, mille peakontor on Eestis, kui ka suurte kontsernide türetavõtteid, mille käive ületab 750 miljonit eurot aastas. "Seal on erinevad piirangud, näiteks ei tohi maksta väga palju intresse kontsernisest laenudega, juhul kui endal kasumit pole," märkis rahandusministri abi ja tollipoliitika asekaitsler Dmitri Jegorov, viidates probleemile, et laenude abil liigutatakse kasumit ühest kohast teise. Samuti soovitakse nende direktiividega vältida olukordi, kus mõlemad riigid jäta tulu maksustamata.

Tulekul on ka DRM ehk vaidluste lahendamise mehhanism juhaks, kui riigid vaidlevad selle üle, kellele peab maksu maksma. Kui praegu kehtivad põhimõtted, et maksumaksja maksab mõlemas riigis ja alles siis hakkab vaidlema mõlema riigi maksuhalduriga, siis uue seaduse järgi peavad riigid ettenähtud aja jooksul jõudma kokkuleppele, kellele maksumaksja maksma peab.

CC(CTB) on ettepanek, mida arutatakse ja mis tähendab, et suurtes ettevõtetes peaks tulema tagasi traditsiooniline ettevõtte tulumaks - nagu enne millenniumivahetust, kui riikidel ei olnud võimalik ise otsustada, sest süsteem oli Euroopa-ülene. Samas kui mingeid maksu suerisusi ei ole ja kasum puudustatakse erinevate riikide vahel laiali, tekib probleem - mille alusel seda kasumit jaotada. Välja on pakutud hulk kriteeriume - seal, kus toimub käive; kus on töötajad ja mis on nende palk; kus on varad ja mis on nende varade väärtus. Kaks viimast on aga Jegorovi hinnangul majandusloogikaga vastuolus. Näiteks soomlased, sakslased ja rootslased asutavad ettevõtteid Eestis, kuna siin on kuld väiksemad ja kasum suurem. Aga kui kulud on väiksemad, siis miks peaks CC(CTB) valemil alusel Eestis kasum väiksem olema, juhtis Jegorov tähelepanu ebakõladele. Oodata on vaidlusi ja kui riigid isegi suudavad kokku leppida, kuidas kasumit riikide vahel jaotada, siis iga riik rakendab oma kasumiosale oma maksimuma. See tähendab aga seda, et Eesti ei saa nende ettevõtete puhul jätkata sama süsteemiga, kus väljavõtmata kasumit ei maksustata. Vastasel juhul ei võeta Eestis teenitud kasumit kunagi välja ja Eesti jääb suure töökoormusega maksutulust ilma. "Kindlasti räägime nõukogus, mis on Eesti positsioon ja kas see jõuab kuskile," lisas Jegorov.

Arutlusel on maksuplaneerimise piiramine, see puudutab maksukonsultante: millist nõu nad tohivad või ei tohi anda.

Samuti arutatakse käibemaksu süsteemi üle - ära võib kaduda O-maksumäär piirülestes tehingutes. Euroopa kaotab igal aastal käibemaksu väljapetmise tõttu 170 miljardit eurot, sest piirülestel on võimalik nullmääraga müüa. Seadus ei hakka kehtima eriti usaldusväärsetele ettevõtetele, aga selliste defineerimine oleks keeruline.

Uus veeb finantsjuhtidele

Tule tutvuma!

Toon teieni majandusanalüüse, börsiuudiseid, finantsjuhte puudutavaid seadusemuudatusi, tähtsamaid tehinguid ja tutvustan finantsjuhi igapäevatööks vajalikke abivahendeid. Samuti leiata saidilt finantsjuhile mõeldud töökuulutusi ja teavet valdkonnasiseste liikumiste kohta.

Kirjuta mulle aadressil bret@finantsuudised.ee, kui Sul on informatsiooni või ettepanekuid selle kohta, mis võiks finantsjuhile kasulik olla.

Bret Metsküla
finantsuudised.ee juht

Finantsuudised

Äripäeva Infopank

Sisesta ettevõtte nimi, registrikood või isiku nimi

Kõigi Eesti ettevõtete
taust ja seosed
Äripäeva Infopangast!

Äripäeva Infopank | telefon: (+372) 667 0008 | e-post info@infopank.ee
www.infopank.ee

EESTI PRESSIFOTO NÄITUS

MÄRTSIS TALLINNAS VIRU KESKUSES
APRILLIS PÄRNU KESKUSES
MAIS NARVAS ASTRI KESKUSES
JUUNIS TARTUS LÕUNAKESKUSES

RAAMAT "EESTI PRESSIFOTO 2017"

Canon OVERALL PRO SHOP weber SAINT-GOBAIN

Äripäeva käsiraamat

Praktiline professionaalne töövahend
tippspetsialistile ja juhile
www.kasiraamat.ee

PRIVILEG
AINULT ÄRIPÄEVA LUGEJALE

PRIVILEG ON EKSKLUSIIVNE OSTUKESKKOND JUST SINULE. ÄRIPÄEVA LUGEJALE. VAATA PAKKUMISI WWW.PRIVILEG.EE

Avasta Privileegi kevadpakkumised!
Teid ootab eksklusiivne valik unikaalseid tooteid ja teenuseid!

Alates
44.90 €
4 kg kast

Kohvigurmaanile -
Pauligi kohviubade eripakkumine!
4 kg kohvi vaid 3 kg hinnaga! Üks kg tõeliselt aromaatsset ning maitsvat kohvi tasuta! Lisaks tasuta SmartPost!

Vaid
683.99 €

Parim lennurasin
DJI Phantom 3 Advanced.
Võimas droon, mille lennutamine on imelihtne ja millega saad teha eepilisi aerovideoid ning kvaliteetseid fotosid.

Vaid
281 €

Auhinnatud "Winbot 850"
aknapesurobot.
Jäta huvasti vanamoodsa aknapesuga, las robot teeb kogu töö.

Vaid
52.57 €

Komplekt erinevatest kvaliteetsetest punastest veinidest!
Vaid Privileegi kliendile! Veinid ei ole saadaval jaemüügis. Tähelepanu! Tegemist on alkoholiga. Alkohol võib kahjustada teie tervist.

KAUGTÖÖ

Kuidas juhtida üle maailma asuvat meeskonda?

Inimesed tahavad üha rohkem töötada seal, kus neile kõige paremini sobib, mistõttu hargnevad ettevõtted aina enam mööda maailma laiali. Mida aga teha siis, kui ettevõtte ühe osakonna liikmed on igaüks ise ilmakaares? Kuidas säilitada koostöövaimu?

LENNART KÄÄMER
kaasautor

Mobiilimakselahendusi pakkuva Fortumo harukontorites ei tegutse eraldi üksused, vaid rahvusvaheliste meeskondade liikmed. Mobiiloperaatorite müügitimi juht töötab Tartus, meeskonnaliikmed aga Indias, Singapuris, Vietnamis ja Tallinnas. Kliendihaldurite juht asub koos ühe kolleegiga Pekingis ja ülejäänud kolm liiget Tartus.

Loobu järgast hierarhiast ja usalda

“Paari aasta eest kasvasime väga kiiresti, inimeste arv kolmekordistus. Tol hetkel ei osanud me veel hästi mõelda, kuidas kaugtöö teistes riikides asuvaid kolleege mõjutab. Nüüd oleme katsetuste ja vigadest õppimise järel jõudnud olukorda, kus meeskond toimib edukalt,” räägib Fortumo personalijuht Piret Saag.

Sujuva kaugtöö toimimise eeldustena nimetab Saag “lamedat” organsiatsiooni-struktuuri ja usat ning etkohest suhtlust ka kriitilistel teemadel.

“Julgustame nii juhte kui ka meeskonnaliikmeid probleemidest rääkima ja lahendust otsima. Mida suuremaks organsiatsioon kasvab, seda olulisem vahetu kommunikatsioon on,” selgitab ta.

Värbamise käigus räägitakse kõigile kandideerijatele, kui tähtis on ettevõtte toimimisel kiire ja avatud kommunikatsioon. Kolleegidele vastatakse võimalikult kiiresti. Suhtlusplatvormidena on kasutusel Slack, e-kirjad ja Skype.

“See toimib ka filtrina, et leida üles iseseisvad ja motiveeritud inimesed, kellele selline tööstiil sobib. Ehk kaugtöö formaat on tegelikult üks parimaid mooduseid usaldusväärsuse ja hea sisemise drive’iga töötajate leidmiseks,” lisab Saag.

Iga riik toimib omaette ettevõtte

Äritarkvara juurutav Erply asutati küll Londonis, aga suuremad kontorid asuvad ka New Yorgis, Providence’is, Sydneys ja Tallinnas ning Tartus. Avamisel on kontor Torontos. Kõik kontorid on iseseisvad, neil on kohalik juht ja konkreetse riigi haldur.

Isiklikud kohtumised toimuvad kord kuus kas Tallinnas või New Yorgis. Tiimidevahelised koosolekud toimuvad igal nädalal, seal arutatakse tulevase nädala plaane ja määratakse vastutajad.

“Iga riik peab toimima nagu eraldi ettevõtte, oma eelarve piires, ja seega anname päris suure usalduse igale juhile,” selgitab Erply pressiesindaja Karina Perevai.

Igapäevasele suhtlusele aitas kaasa Skype’i väljavahetamine Slacki vastu. Kui Skype võimaldas hästi üks-ühele vestelda, siis viimasel aastal on ettevõttesisene suhtlus muutunud märksa tiimikeskemaks. Selle kõrvalt suheldakse tavapäraste e-kirjadega, platvormil Jira ja Google Docsi teel.

Ajavõõndid seavad suhtlusele piirangud

Pakkeliinide tootjas Windak Group on kolm müügiüksust. USA kontor pakub müüki ja hooldust Põhja- ja Lõuna-Ameerikas, Rootsi kontor Euroopas, Lähis-Idas ja Aafrikas ning Austraalia kontor Aasia, Jaapani ja Austraalia turul. Eestis toimub tootearendus, tootmine ning testimine.

▲ Fortumo personalijuht Piret Saag (vasakul) suhtleb Skype’i vahendusel kliendihaldurite meeskonna juhi Milica Andjelkoviciga, kes asub Pekingis. Selline suhtlus on ettevõttes tavapärase. FOTO: FORTUMO

Maja sees toimub iga päev tootmiskoosolek. Fimade vahel on regulaarsed projektkoosolekud ning juhtumite koosolekud. Kogu informatsioon hoitakse CRM-süsteemis, kus see on kõigile lihtsalt kättesaadav.

“Tehniliste lahenditena kasutame Skype’i ja Lifesize’i. Viimane võimaldab esitada oluliselt paremat heli- ja videokvaliteeti. Kaamerat saavad juhtida mõlemad osapooled. Kui osal klientidel pole Skype saadaval, kasutame GoToMeetingu rakendust,” räägib juhatuse liige Elari Tiimus.

Globaalses meeskonnas suheldes tuleb mõistagi arvestada ajavõõnditega. Näiteks Ameerika kontoriga on Tallinna üksusel ühist tööaega vaid 1,5 tundi tööpäeva lõpus. Sestap võib ka kõige tavalisem infovahetus kliendiga olla aeganõudvam kui tavaliselt.

Vaid palganumber ei motiveeri

Omaette väljakutse on motivatsiooni tekitamine. Edu ei saavuta tingimata kõige targemad, vaid need, kes on järjepidevad. Parima ülevaate tööülesannete korrektsest täitmisest annavad regulaarsed koosolekud ja efektiivne infovahetus.

Windak Groupis on juurutatud regulaarsed raportid, millega jagatakse teavet kõikidele töötajatele. “Oluline on aru saada, et kui inimesed töötavad suure koormuse all, siis ainult palganumber ei suuda olla motiveeriv,” märkis Tiimus.

”Iga riik peab toimima nagu eraldi ettevõtte ning seega anname päris suure usalduse igale juhile.

Erply pressiesindaja Karina Perevai

Kuidas kliendihaldurite meeskonna juht oma tiimi motiveerib?

Fortumos juhivad viieliikmelist kliendihaldurite meeskonda serblanna Milica Andjelkovic, kes elab Pekingis. Üks tema meeskonnaliige asub temaga samas kontoris ja kolm Tartus.

Kaugtöö puhul soovivad ta juhtidel silmas pidada nelja printsiipi, mida ta oma meeskonna puhul jälgib:

1. Sisukad üks-ühele koosolekud

Igapäevases suhtluses ja üks-ühele koosolekutel jälgime, et igapäevaste teemade kõrval oleks fookus ka isiklikel ja enesearengu teemadel. Hoiame iganädalast koosolekute rütmi ka juhul, kui klientidega tuleb ette ootamatusi või kalendris on juba palju teisi tegevusi ees. Pakilistemat teemad lahendamiseks on parim moodus teha kiire planeerimata kõne, mitte jääda e-kirju põrgatama.

Raporteerimiseks kasutame iganädalast PPP-süsteemi, mis annab hea ülevaate tehtud tööst ja töötaja probleemidest. Kasutame töötundide ajal aktiivselt veebipõhiseid suhtlusalahendusi ehk vestlused Slackis ja kõned Skype’is. Kuna ajavahe Tartu ja Pekingi vahel on suur, planeerime

ühised tegevused ja koosolekud Eesti aja järgi päeva algusesse.

2. Sisukad meeskonnakoosolekud

Meeskonnakoosolekute eesmärk on jagada teemasid, millest on kasu kõigile meeskonnaliikmetele. Isiklike tegevuste ülevaade sellistel koosolekutel peaks kestma võimalikult lühikest aega, meeskonna juht vastutab selle eest, et püsitas graafikus ja ühe probleemi lahkamisele ei kuluks liialt aega. Iganädalastel koosolekutel käiakse läbi ka teiste meeskondadega ja üldiselt ettevõttega seotud uudised ja strateegilised plaanid.

3. Põhjalik katseaeg (onboarding)

Uue inimese liitumisel veedab meeskonnajuht peakontoris pikema perioodi, et ehitada üles toimiv suhe töötajaga ja toetada teda õppeprotsessis. Peakontoris asuvad meeskonnajuhid toetavad uut inimest tagasisidega, aga tuleb vältida olukorda, kus vastutus oma otsese ülemuse ees hõlgub või esmajärjekorras hakatakse abi otsima kelleltki teiselt.

TASUB TEADA

Kuidas sidet hoida?

Peale igapäevase suhtluse kasuta regulaarseid suhtlusformaate, mille kaudu meeskonna ühtsust ehitada ja kinnistada.

Kord kuus tee tiimiga ühine koosolek, millega liituvad virtuaalselt kõik harukontorite töötajad.

Ülemaailmsel koosolekul arvesta, kuidas sisu nii kohapeal kui ka üle võrgu edasi anda, ja ole valmis tehnilisteks viperusteks.

Peale igakuise koosoleku pidage kõigi meeskonnajuhtide ja meeskonnaliikmete vahel üks-ühele koosolekuid igal nädalal või üle nädala.

Fortumos kasutatakse PPP-süsteemi, mille puhul iga töötaja paneb nädala lõpus kirja peamised edusammud (progress), järgmise nädalale plaanitud olulisemad tegevused (plaan) ja esile kerkinud küsimused (probleemid). Selle alusel toimub ka üks-ühele koosolek.

Ära lõhu koosolekute rutiini. Iganädalane jutuaajamine hoiab suhteid ja on väärtuslik panus meeskonnavaimu ehitamisel.

Analuüsi suhtlusformaate. Kas e-kiri on kõige efektiivsem?

Katseaja plaan peab olema individuaalselt iga inimese jaoks kokku pandud eesmärgiga panna inimesed iseseisvalt tegutsema, tunda omanikukohustust oma projektide vastu, küsima üle asju, millest aru ei saada, ja tutvustada teisi meeskondi, kellest uue tulija töö sõltub. Need ootused pannakse selgelt paika juba värbamise käigus.

4. Info jagamisega ei tohi koondada

Dokumenteerime projektid ja tegevused põhjalikult meeskonnatarkvaras Confluence ja pilveandmebaasis Google Drive, et sellest infost oleks kasu nii oma meeskonna liikmetele kui ka teistele meeskondadele. Kõik tiimid jälgivad printsiipi, et ülevaade nende tegevustest peaks olema avalikult kättesaadav kõigile teistele inimestele Fortumos.

Jagame teadmisi ja kogemusi süstemaatilise treeningute ja arenguplaanide kaudu. Tee me töötubasid ja treeninguid ka veebi vahendusel, et kaugtöö poleks ettekäändeks lükata eneseareng edasi järgmise näost näkku kohtumise ajaks.

KOMMENTAAR

Las raha parem seisab, kui põleb

Hiljuti kirjutas Äripäev, et hoiuste maht Eestis jätkab jõulist kasvu.

Kasvanud on eelkõige kontol olev nõudmiseni hoius ehk maakeeli kontojääk. Veebruaril lõpuks oli sellist seisvat raha majapidamistel kokku ligi 5 miljardit eurot, mis on kõigi aegade rekord. Kasvukõver on sirgjooneline – 2010. aasta alguses oli raha kontodel vaid 1,6 miljardit.

Viimased aastad on meil elu olnud hea, palgad on kasvanud ja on olnud võimalus säästa. Sama kehtib ka ettevõtete kohta, üldiselt teenitakse kasumit ja katsetakse liigse laienemise asemel puhvrit koguda. Kuigi meedias räägitakse investeerimisbuumist, on valdav enamuse investeerimise suhtes endiselt väga skeptiliselt meelestatud. Näiteks on Tallinna Kaubamajal kokku 4600 aktsionäri. Kinnisvara ühisharastust pakkuval portaali CrowdEstate on ligi 14 500 investorit. Et panna need numbrid konteksti, siis kiirraene väljastaval portaali Omaraha on ligi 90 000 ja Credit24-l on enam kui 118 000 rahulolevat klienti.

Põleb. Tühja sest

Ühtlasi jääb mulje, et ega inimest aeglaselt põlev raha eriti ei morjenda. Teadaolevat on pikaajalise investeerimise puhul üks olulisemaid edutegureid madalad kulud. Pensioni teine samm on üks vähestest võimalustest, mis sobib ideaalselt pikaajalise indeksinvesteermise jaoks – kogumisperiood kestab aastakümneid, sissemaksed on regulaarsed (mis tähendab, et volatiilsus on investoriile kasulik) ja pole ohtu, et paanikas investor raha välja võtab. Võiks ju eeldada, et valdav enamuse inimesi kogub raha madalate kuludega indeksifondides, võttes odavate kuludega maksimaalselt lubatud aktsiariski. Tegelikult on madalate kuludega fondidesse oma pensioniraha paigutanud vaid napp paar tuhat inimest.

Iseenesest pole hoiusel seisev raha midagi halba, parem seisku hoiusel kui põlegu ebaõnnestunud investeeringutes või püramiidskeemides. Ja 3–6 kuu rahavaru võiks rahulikult pangakontol hoida. Sealt edasi oleks aga mõistlik endale investeerimise põhialused selgeks teha ja mingigi osa kontol magavast rahast enda heaks teenima panna. Olgu selleks siis Eesti avalike ettevõtete osaluste kaudu, läbi kinnisvara ühisharastuse või hoopis laenuportaali investoritena. Keege peab ju need 118 000 rahulolevat klienti ka ära finantseerima, miks mitte siis sina? Ja oma pensioni kogu ikka madalate tasudega aktsiasesse investeerivas indeksifondis!

JAAK ROOSAARE
investor

Keegi peab ju need 18 000 rahulolevat klienti ära finantseerima, miks mitte sina?

Äripäev

Peatoimetaja: Meelis Mandel
Väljaandja: AS Äripäev
Pärnu mnt 105, 19094 Tallinn
telefon:
(372) 667 0195,
(372) 667 0222

Toimetus:
e-post: aripaev@aripaev.ee
tel: (372) 667 0111

Reklaamiosakond:
e-post: reklaam@aripaev.ee
tel: (372) 667 0105

Tellimine ja levi:
e-post: register@aripaev.ee
tel: (372) 667 0099

Tellimine internetis:
www.aripaev.ee/tellimine

Äripäeva tellija eelised –
ostukeskkond privileeg aripaev.ee ja
soodsaim võimalus soetada
Äripäeva raamatuklubi raamatuid.
Äripäev veebis: www.aripaev.ee
Trükk AS Kroonpress

Toimetus võtab endale õiguse kirju ja kaastõid vajaduse korral lühendada. Toimetus kaastõid ei tagasta. Kõik ajalehes Äripäev ja tema lisades avaldatud artiklid, fotod, teabegraafika (sh päevakajalised, majanduslikud, poliitilised või religioosel teemal) on autoriõigusega kaitstud teosed ning nende reprodutseerimine, levitamine ning edastamine mis tahes kujul on ilma ASI Äripäev kirjaliku nõusolekuta keelatud. Kaebuste korral ajalehe sisu kohta võtte pöörduda Pressinõukogusse, pn@eal.ee või tel (372) 646 3363.

KOLUMN

Nordica jõuab kasumisse 2019

Nordica esimene majandusaasta, mis koosnes erakorraliselt viieteistkümnest kuust, oli täis turbulentsi ning vastuult, aga kokkuvõttes võime seda hinnata positiivseks alguseks pikemas protsessis.

Praegune parim teadmine tulemusest ehk miinus 15 miljonit eurot ei ole kindlasti väike number, aga suuresti on see oma olemuselt pigem ühekordne kulu ja investeering, mitte niivõrd jooksev tulem. Samuti jäid esimesse tegevusaastasse terrorirünnakud sihtkohtades, probleemid rendilennukitega ning nende suurem kulu ja ühekordsed investeeringud.

Nüüd siis aga küsimus, mis ilmselt paljudel mõttes – kuidas edasi, Nordica? Kuidas jõutakse kahekohaliselt kahjuminumbrilt kasumisse ja mis eristab Nordicat nii mõnestki tema eelkäijast Baltimaade piirkonnas, kes on pidanud tulu väiksesest tulenevate kahjumite pärast oma tegevuse enneaegu lõpetama? Miks peaks Eesti maksumaksja uskuma, et tema 40,7 miljonit eurot itkkagi ka kasumit teenima hakkab ja ettevõtte annab oma positiivse panuse majanduse arengusse?

Oleme avalikult lubanud 2017. aasta lõpetada juba oluliselt väiksema kahjumiga, ligikaudu 6 miljoni euro juures, mis peab järgmisel aastal veel poole võrra langeda. 2019. aasta eesmärk on juba jõuda jooksvasse kasumisse. Usume lubatusse ning selle aasta esimesed kuud on meie usku pigem suurendanud kui vähendanud hoolimata oluliselt kallimast kütusest. Need eesmärgid saavutame ettevõtte kasvu ja ühikukulude vähenemise abiga.

Kõigepealt kasvust – erinevalt traditsioonilisest kommertsennufirmast on meie eesmärk kasvada oma part-

AHTO PÄRIL
Nordica juhatuse esimees

Kui meie sellitööga rahule jäädakse, on võimalused uut ja kasumlikku ära leida veelgi suuremad.

nertite baasil, mitte võttes üle-määra suuri riske kodumaiste lennumahtude agressiivse suurendamisega. Selle eesmärgi saavutamisel on meid saanud märkimisväärne edu ja selle aasta lõpuks saab Nordica ajalooliselt kõige suurem Eesti tegutsenud lennuettevõtte 14–15 lennukiga. Järjest rohkem kasvame ja teenime tulu just väljaspool Eestit, kus teenime rahvusvahelisi suuri lennufirmasid (sh LOT ja SAS) allhanke vormis ja ilma kommertsriski võtmata. Nii et puhtalt lennukite arvu pealt saavutame aasta lõpuks olukorra, kus peaaegu 60% nendega seotud teenustest läheb ekspordiks. See on tähendusrikas mõde Eesti lennunduses, kus rahvuslik lennufirma ei piira end koduturu teenindamisega, vaid sihib kasvu ekspordi kaudu. Kui meie sellitööga rahule jäädakse, on võimalused uut ning kasumlikku äri leida veelgi suuremad.

Vaja on kasvada

Iga täiendav lennuk Nordica platvormil annab meile võimaluse ka kodubaasis pakutavaid ühendusi arendada. Tänu võimalusele lennukite efektiivsemalt kasutada kavatsame selle aasta lõpetada juba 19 regulaar- ja hooajalise liiniga Tallinnast, mida on kolm korda rohkem, kui pakub lähim konkurent. Meie areng kajastub otseselt ka Tallinna lennujaama statistikas – kui aasta esimese kolme kuuga on reisijate maht Tallinnas kasvanud 18%, siis sellest kasvust ligi 60% ehk 42 000 reisijat on lennanud meiega. Kokku kasvas meie Tallinna reisijate arv selles ajavahemikus lausa 67%, ületades ka aasta alguse ootusi.

Teiselt poolt tähendab ma-hu kasv meile positiivset kulu-efekti ühikukulude pideva vähenemise kaudu. Nii näiteks

annab üleminek kuult lennukilt 15-le peaaegu miljon eurot kokkuhoidu puhtalt üldkulu-de baasil (mis jagunevad küt-kide lennukite vahel), mille-le lisandub veel täiendav efekt lepingulistele mastaabiefektide näol. Loomulikult see efekt vä-heneb võrdlusbaasi kasvades, aga on üks oluline element ja kriitiline faktor meie kasumisse jõudmisel. Samas, mis ta-hes mahtude kasv annab meile võimaluse täiendava kuluefek-tiivsuse saavutamiseks olukor-ras, kus tekib võimalus seni väljastpoolt hangitud teenus-te asendamiseks omaenda või-mekusega. Nii näiteks oleme juba üle läinud treeningteenu-se sisseostmisel oma treening-organisatiooni baasil vajaduse katmisele, andes meile lisaks kulude kokkuhoiule täiendavat paindlikkust. Mida suurem on organisatsioon, seda rohk-em on võimalusi kulusid opti-meerida.

Majandusliku positiivse tu-lemi saavutamiseks peab Nor-dica kasvama ja seda piisavalt kiiresti. Samas oleme selle ees-märgi täitmise vahendiks vali-nud Euroopa lennunduses ebatraditsioonilise, teenus-te ekspordil põhineva tee, tu-ginedes suure osas küpsema USA lennundusturu kogemu-sele. Kuigi praegu on veel va-ra valitud ärimudelil õigsuses kaugemale ulatuvaid järeldusi teha, oleme esimeste tulemus-te valguses Eesti kommerts-lennunduse tuleviku asjus opti-mistlikud. Kõigest hoolima-ta poleks meie eesmärgid saa-vutatavad ilma meie klientide usu ja usalduseta – oma esime-sel tegevusaastal oleme pida-nud ennast pahatihti tõestama rohkem kui ühe korra. Ainult tänu meile antud võimaluse-le saame julgemini tuleviku vaadata, teades, et klientide ra-hulolu jääb selle kõige olulisi-maks komponendiks.

KOMMENTAAR

Sõidab ja saastab: järelkult maksab

Kaaluda võiks keskkonnaloivu ja teekasutustasude ühildamist.

Kuigi valitsuse heaks kiidetud mootorsõidukitele kehtestatud keskkonnaloivu ning raskeveokitelt kogutav teekasutusmaks on meetmetena suunatud teenima kahte üllast eesmärki – säästlik keskkonnahoid ja parem teehoid – vajaksid need efektiivsemaks toimimiseks läbimõtlemit.

Mootorsõidukite keskkonnaloivu, mida laiemas kõnepruugis tuntakse rohkem automaksuna, hakatakse sisse nõudma sõidukite esma-registreerimisel või Eestis juba registreeritud sõiduki esimesel omanikvahetusel. Ühekordse sissemaksu alusel keskkonnale negatiivsete mõjude põhjustamise indulgentsi ostmud inimese edasist keskkonnasäästlikku käitumist need 150–160 eurot ei mõjuta. Euroopa riikide aastatepikkune kogemus

ANDRES PEETS
ConnectBaltica
nõukoja liige

Kahe eesmärgi ühe meetme alla viimine oleks oluliselt efektiivsem ja tulutoovam.

näitab, et mootorsõidukite kasutuspõhine maksustamine, kas siis aja- või kilomeetripõhise arvustuse järgi, on osutunud efektiivsemaks, sest sunnib autojuhte tegema tegelikult vajadusest lähtuvaid otsuseid, kui palju nad oma mootorsõidukite kasutavad.

Kuigi raskeveokitel kehtestatud teekasutustasu hakatakse arvestama ajapõhise teekasutuse järgi, puudub see vaid 37 000 veokit, mis moodustab vaevalt 5 protsenti 759 000st liiklusregistris ak-

tiivse registrikandega mootorsõidukist. Seega ei puuduta sisseastatav teekasutustasu enamikku meie teedel vuvavaid sõidukite, mis sarnaselt raskeveokitel kasutavad teede pinnakatet ja saastavad õhku. Kõik need sõidukid kasutavad meie ühist avalikku ressursi, mille korrashoid ja taastamine maksab palju raha.

Ühine järelvalve

Suuremat lohutust ei paku teadmine, et uue korra alusel hakatakse teetasu sisse kasseerida ka Eestit transiidina läbivatelt välismaal registreeritud veoautodelt, mis ei maksta seni Eestis ei raskeveokimaksu ega pruugi sinest kütust. Selliseid veokeid on majandusministeeriumi andmetel umbes 450 päevas, mistõttu kujuneb tulu sealt laekuvast teetasust tagasihoidlikuks.

Riiklikku järelvalvet teekasutustasu maksmise üle

teostavad politsei- ja piirivalveamet ning maksu- ja tolliamet. Kuna riik ei ole esialgu kavandanud teetasude maksmise järelvalve organiseerimisel kasutada automaatset numbri-tuvastust ega muid infotehnoloogilisi lahendusi, siis näen kohe suuri probleeme kavandatava maksu laekumisel. Tõhusa elektroonilise järelvalve-ta võib laekuvast tulust saamata jääda kuni 40% maksetest.

Kaaluda võis keskkonnaloivu ja teekasutustasude ühildamist viisil, et teekasutuse ja õhusaastamise eest tasutaks põhimõttel "Kes sõidab, see maksab, ning kes saastab, see maksab". Kahe eesmärgi ühe meetme alla viimine ning sellega seotud teenindava infotehnoloogilise platvormi loomine võimaldaks ühist järelvalvet ning oleks praegu kavandatud lahendustega võrreldes oluliselt efektiivsem ja tulutoovam.

JUHTKIRI

Ahnus on halb nõuandja äriplaani koostamisel

Paljud kinnisvaraarendajad on suutnud ennast liiga optimistlike äriplaanidega nurka mängida ja troonivad võlgnike tabelites.

Tänane Äripäev kirjutab, et kinnisvaraarendajate juures hakkab silma uus trend – võlgu jäämine. Kinnisvaraettevõtete maksuvõlad on mitmekordistunud ja võlgujäämine äripartneritele kasvab peasamas tempos.

Äripäeva hinnangul on sellise nähtuse põhjuseks kõige lihtsamal moel ahnus. Õigemini – liigne ahnus, mis paneb unustama mõistuse hääle ja teeb pimedaks riskide suhtes. Just elementarsete ohtude tähelepanuta jätmise ning nagu tänases artiklist näha ka liigne, põhjendamatuks osutunud usaldus partnerite suhtes, on hakanud ringiga tagasi jõudma. Kui ei käivitu plaan A, ega plaan B-gi, hakkab vaikselt hing kinni jääma kuhjuvast võlakooormast, surve iga hinna eest müüa suureneb, kuni loodetud lihtsa kasumi asemel tuleb kõik energia suunata üldse ellujäämisele.

Võlgu jäävad nõrga ärimudeliga ettevõtted, ütleb Creditinfo juht Alar Jäger tänases lehes. Tugevama reaalsustajuga projekte alanud võlgujäämise võidujooks ei puuduta. Linnades ja maal ruumi on, inimestel raha on ja hindadel on ruumi veel kasvada. Tugeva ja nõrga ärimudeli erinevus tuleb tõenäoliselt ahnuse osakaalust projektis.

Võrreldes kümnenditaguse kinnisvaraajastuga Eestis, peamiselt Tallinnas, on märgata muutusi mitmes parameetris, mille eiramine võib valusalt kätte maksta. Esiteks on klient valivam. Rohkem küsivad ostjad kinnisvarale ligipääsu, panipaikade ja viimistlustaseme kohta. Lihtsalt paberil või kodulehel kujundatud meeleolureklaam kombinatsiooniga päikesest, loodusest, kesklinna/merelähedusest ja samas privaatsusest ei ole piisav. Klient uurib rohkem ja kui kahtleb, läheb edasi. Ka tehniliste ja tehnoloogiliste lahenduste puhul ei ole ostja nõus enam lihtsalt sellega, mis antud ehitaja suudab, vaid nõuab seda, mida parimad suudavad. Teda huvitab vähe, et arendajal oleks tehingut vaja nüüd ja kohe.

Minevik pääseb mõjuma

Üha enam maksab arendaja usaldusväärsus ja ehitaja töö kvaliteet. Eelmises arendusbuumis osalejate kvaliteet või selle puudumine on nüüdseks selge ja see väljendub nende arenduste müügiedukuses. Uued tulijad, kelle varasemaid projekte oma kvaliteedi tõestamiseks näidata ei ole, peavad töödega kaugemale jõudma, mis tähendab, et enne müügitehingu jõudmist tuleb teha rohkem kulutusi.

si. Üldjuhul tuleb seda teha laenurahast ja/või jääda võlgu, millest ongi jutt.

Võlakoorma suurim nuhtlus ongi see, et ta kipub avaldama survet kõigele, mis lõpuks müüki hakkab raskendama ja nii ongi raske sellest ringist välja rabeleda. Nii võib olla surve loobuda mõnest esialgu plaanitud vaimukast kujundusdetailist või kasutada odavamaid materjale, lahendusi ja allhankijaid ning langetada hinda. Kliendid, kes vaatavad ringi rohkem kui varem, paraku märkavad selliseid detaile.

Samas ei tähenda võlgujäämine põrumist. Võlad arendustegevuse mingis etapis on tihti paratamatus, millega suured tegijad lihtsalt vanast rasvast toime tulevad, projektipõhistel tegijatel sellist varu ei ole ja nii peab aktiivne müük projekti päästma. Nagu tänases artikliski toodud, on mõni ettevõtte suutnud 150 000eurose võla nädalaga tasuda ja kõik läheb edasi.

Tõenäoliselt mõni arendusprojekt kõrbe ja mõnele arendustegevusse hurraaga hüpanud kullakaevurile võib jala taha panna omaenda ahnus. Arvata võib, et alustatud arendused viiakse kas oma jõududega või kogenud tegijate kaasabil lõpuni ning juba tehingusse jõudnud ostjatest ei saa stüituid kannatajaid.

REPLIIK

Mis jutt see on, et maal elamispinda pole!

Riigi plaan rajada maapiirkondadesse üürikorid on pehmelts öeldes kummaline.

Valitsus serveerib mõtet nõnda, et maal pole töökohti, sest elukohti napib. Töökohti on maal tõesti vähe, aga praegu jääb vägisi mulje, nagu tahetak ajuoperatsiooni teha mõne teise kehaosa kaudu.

Sõida maal ringi – tühje majakortereid on terve maa täis. Võib-olla peetakse silmas seda, et eluase pole päris ettevõtte kõrval ning sellises kvaliteedis nagu mõni pealinna kena korter? Viimane on kahtlemata töö-

LIINA LAKS
ajakirjanik

» Üheksal juhul kümnest lähivad inimesed maalt linna ikkagi põnevama töö ja parema palga peale.

si, aga see pole midagi sellist, mida parandada ei saaks.

Maksusoodustus on parem

Maaelu on üks suur logistika: kus on lähim lasteaed-kool, kus arst, haigla, meelelahutus? See on vana nali, et kui kuskil metsakülas midagi juhtub, pead roomama lähima naabrieni, et too su EMOSse viiks. Tõenäoliselt käib su teinepool ka kaugemal tööl, nii et võib-olla tuleb perre soetada teine auto. Ja aeg-ajalt tuleb kodus midagi kōpitseda. See kõik on kulu. Tihti ei taheta aga maapiir-

kondades head palka maksta, sest tööjõukulu on suur. Siin oleks riigil ju lihtsam asja lahendada teisiti – näiteks pakuda maksusoodustust ettevõtetele, kes maale töökohti rajavad.

Selle arvel saaks inimene rohkem raha kätte ning saaks igati ilma riigi sekkumiseta ka korraliku elukoha muretseda. Üheksal juhul kümnest lähivad inimesed ikkagi linna põnevama töö ja suurema palga pärast ning neid saab ka teist stiimuleerida kui riigimajadega.

ÄRIPÄEV EETRIS

Kuidas Ilmar Taska rikkaks sai

Filmimees ja kirjanik Ilmar Taska rääkis Äripäeva raadiosaates, kuidas ta tunneb end eestlasest loovisikusena mõõda ilma rännates ning kas rikkaks saab pigem filmide tegemise või raamatute kirjutamisega.

► Raadiosaadet "Äripäev eetris" saab kuulata Äripäeva veebis, tellida iTunesis ja alla laadida Soundcloudis.

96,3

protsendile kasvas elektrooniliste tuludeklaratsioonide arv vastsete kokkuvõtete kohaselt ning rahulolu e-teenusega oli viimaste aastate kõrgeim.

Järjekordne suur kogukondade lahing - Nõmmele saabub Lasnamäe kroonjuveel FCI!

KALJU FC

FCI TALLINN

Reede 07.04
Kick-off 19.30
Hiiu staadion

www.kaljufc.ee

help.ee

► Bank of America on üks pankadest, kelle puhul oodatakse, et esimeses kvartalis tuli märgatav kasumi kasv.

FOTO: BLOOMBERG

KASUMID

Börsifirmade rahapaunad paisuvad

Järgmisel nädalal algab mitteametlikult selle aasta esimese kvartali tulemuste avalikustamise hooaeg USA aktsiaturgudel ning esialgu paistab kõik väga roosiline olevat. Analüütikud prognoosivad, et börsifirmade kukrud täituvad viimase viie aasta kiireimas tempos, eriti energiasektoris.

FREDY-EDWIN ESSE
kaasautor

Järgmise nädalaga saab alguse tulemuste avalikustamise hooaeg, mille avapaugu annavad USA pangandushiid Citigroup, JPMorgan Chase ning Wells Fargo. Analüütikute prognoosi kohaselt kasvab Standard & Poor's 500 indeksisse kuuluvate firmade esimese kvartali tegevuskasum aastases võrdluses 9,1%, mis on kiireim kasvutempo pärast 2011. aasta neljandat kvartalit. Ühtlasi peaks tegu olema kolmanda järjestikuse kvartaliga, kus kasumid kas-

vavad, millele eelnes viis kvartalit kahanevaid kasumeid.

Seni on analüütikud põhimõtteliselt täielikult üksmeelel, et energiasektor on suurim võitja. Eelmisel aastal oli sektor tervikuna esimeses kvartalis 1,5 miljardit dollarit miinuses, kuid nüüd nähakse tänu nafta hinna tõusule kasumite taastumist tervikuna 9 miljardi dollari peale. Positiivset kvartalit prognoositakse veel pankadele ja tehnoloogiafirmadele, kuid keeruliseks läheb jaemüüjatel ja lennufirmadel.

FactSeti kogutud andmete põhjal peaks börsifirmade kasumid selle aasta peale kokku kasvama ligi 10%, tõustes umbes 131 dollarile aktsia kohta. 2018. aastal

ootavad analüütikud kasumite 11% tõusu, mis tooks aktsia kohta sisse 146 dollarit.

Suurenevate kasumite väljavaade pole aga investoreid ülleriia optimistlikuks muutnud. Novembris presidendivalimised võitnud Donald Trump tõi kaasa korraliku ralli USA aktsiaturgudel ja 1. märtsil tõusis indeks päevasiseselt esimest korda ajaloos üle 2400 punkti. Pärast seda on indeks külg ees vaikselt madalamale loksunud, sest investoritel on järjest vähem usku, et Trump suudab oma poliitikat Washingtonis ellu viia.

Energiasektor on suurim võitja

Kõige suurem on mure maksureformi pärast, mille takerdumist sarnaselt tervis-

hoiureformiga kardetakse kõige enam. Citigroupi USA aktsiastrateeg prognoosib S&P 500 firmade selle aasta tegevuskasumiks 130 dollarit aktsia kohta ning 2018. aastaks 146 dollarit. Kui oodatav maksureform mudelitest emaldada, siis kukub selle aasta prognoos 127 dollarile ja järgmise aasta oma 133 dollarile.

Maksureform on siiski veidi kaugem muusika ja äsja lõppenud kvartali raames ei tohiks tekkida raskusi leida suuri teenijaid. Analüütikud prognoosivad, et S&P 500 indeksi 11 sektorit koguni kaheksas kasumid kasvavad ja aasta peale peaks vaid kommunaalsektor miinusesse jääma.

Nagu mainitud, peaks energiasektor olema selle kvartali suurim võitja. Sood-

TEHNOLOOGIA

Viis võimalust robottehnoloogiaga raha teha

LIINA LAKS
liina.laks@aripaev.ee

Töö automatiseerub ja robotite tulek on tõusuteel, nii et USA räägitakse isegi "inimkvootide" kehtestamisest. MarketWatchi analüütik selgitab, kuidas investorid saaksid trendist kasu lõigata.

Ettevõtteid, kuhu investeerida saaks, on küll. Näiteks soovib MarketWatch Rockwell Automationit – 20miljardilist ettevõtet, mis pakub nutikaid tehnoloogialahendusi mitmele sektorile. Lisaks on kontsern mitu hooaega järjest oma tulemusi parandanud ning see annab in-

vestoritele lootust. Aastaga on Rockwelli aktsia ligi 50 protsenti tõusnud. Selle hind on ligi 156 dollarit ning P/E on 27,93.

Teine firma, mida investoritel jälgida tasuks, on vähem tuntud USA tehnoloogiaettevõtte Cognex. Selle aktsia on teinud aastaga võimsa tähelepanu – tõus 142 protsenti. Praegu kaupleb see umbes 84 dollari peal. P/E on tal 49. Cognexi põhiala on sensorid, mis masinatele "näha" aitavad.

Kolmandaks soovib MarketWatch USA ettevõtet Middleby, mis on viis kvartalit järjest käivet kasvatanud. Kont-

sern loob robotlahendusi muu hulgas toiduainetööstusele ning selle aktsia on aastaga ligi 38 protsenti tõusnud. Aktsia kauples eile umbes 134 euro peal ning selle P/E suhe on 26,9.

Firma üle-eelmisest sajandist

Neljas hea võimalus on MarketWatchi hinnangul Saksa kontsern Siemens. Tegemine on ühe maailma suurima robottehnoloogiaettevõttega, mis tegutseb juba 1847. aastast. Siemensi aktsia on tõusnud aastaga üle 44 protsenti ning eelse seisuga oli selle hind 128,8 eurot. Investoreid huvitav P/E suhe on 17,7 ning

kontsern on stabiilselt dividendide maksnud.

Selle poolest pole viletsam ka Rootsi-Šveitsi kontsern ABB, mille aktsia on aastaga tõusnud 37 protsenti.

Nimekirja pole kaugeltki ammendav, põnevaid tehnoloogiaettevõtteid on terve hulk.

Lisaks üksikutele aktsiatele on võimalik valida ka sobiv ETF. MarketWatch on välja toonud ROBO Global Robotics & Automation Index ETFi, mille miinuseks võib küll pidada kröbedat haldustasu, kuid viimase aastaga on ETF kosunud 10 protsenti.

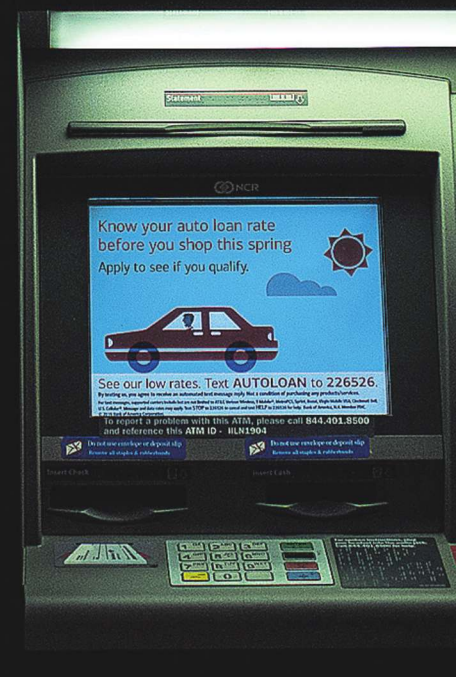

▲ Üks suuremaid robottehnoloogiaettevõtteid on Saksamaa Siemens. Pildil gaasiturbiini valmistamine Siemensi tehases. FOTO: EPA

Bank of Ame

ATM

- Deposit cash or up to 10
- Get cash
- Set preferences and mo

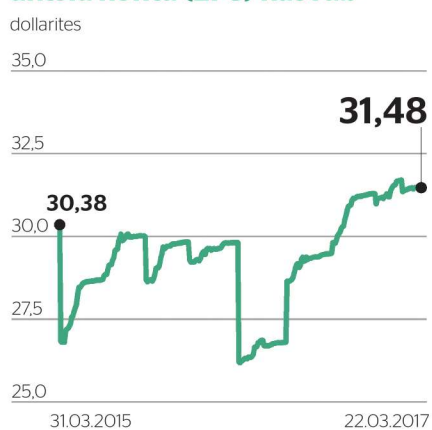

VÖRDLUS S&P 500 indeksi sektorite prognoositav tegevuskasumi kasv

sektor	prognoositav I kv kasumi kasv, %	prognoositav 2017. a kasumi kasv, %
telekommunikatsioon	-2,2	0,6
luksuskaubad	-1,6	5,9
tervishoid	0,4	4,2
kommunaal	3,0	-0,7
esmaarbekaubad	1,6	4,2
tehnoloogia	13,2	9,5
finants	14,8	11,9
S&P 500 keskmine	9,1	9,8
tööstus	-7,0	3,2
materjalid	11,0	13,4
energia	-	306,5
kinnisvara	6,8	4,2

ALLIKAS: FACTSET

STATISTIKA S&P 500 ettevõtete kasum aktsia kohta (EPS) kasvab

ALLIKAS: BLOOMBERG

130

dollarit aktsia kohta prognoosib Citigroupi aktsiastrateeg S&P 500 firmade selle aasta tegevuskasumiks.

LÜHIDALT Euroopa tarbijakaitsjad võtsid McDonald'si sihikule

Prantsusmaa, Saksamaa ja Itaalia tarbijakaitsjad kahtlustavad McDonald'sit turuseaduste rikkumises, asja uurivad juristid, kirjutas Handelsblatt. Saksa lehe andmetel seisneb kaebus selles, et kontsernile endale kuuluvates filiaalides pakutakse sööki tunduvalt odavamalt kui frantsiisettevõtetes - samas on 80 protsenti McDonald'si filiaalidest frantsiisid. Kolmes riigis on konkurentsiametile kaebus edasi antud.

Hiigeltehing sai heakskiidu

ChemChina võib põllumajanduskeemiafirma Syngenta osta, kirjutas uudisteagentuur Reuters. Šveitsi agrokeemiaettevõtte Syngenta omandamine 43 miljardi dollari eest on suurim tehing, mida hiinlased iial teinud on. Kuigi Euroopa Komisjon andis tehingule rohelise tule, peavad hiinlased arvestama "teatud konditsioonidega", kirjutas Reuters. "Euroopa põllumeeste ja tarbijatele on oluline, et pestitsiiditurul toimiks konkurents ka pärast seda, kui ChemChina Syngenta omandab," ütles konkurentsivolinik Margrethe Vestager.

sa võrdluspinnase loob kallinenud toornafta ja aasta peale peaksid energiafirmade kasumid enam kui neljakordistuma. Integreeritud nafta- ja gaasifirmade kasumid peaks ligi kuuekordistuma, samas kui puurijate ja rafineerijate kasumid peaksid järevalt vähenema.

Pangad või sees

Teiseks tugevaks sektoriks kujuneb finantssektor, kus kõrgemad baasintressimäärad ja lödveneva regulatsiooni lootus toidavad optimismi ning täidavad pankade rahakotte. Esimese kvartali kasum peaks tõusma ligi 15% ja suurimad võitjad on tõenäoliselt Bank of America ning Goldman Sachs.

Kolmas suur võitja on tehnoloogia-sektor. Kui maksureform läbi läheb ja firmad saavad hakata kasumeid koju tooma, siis Microsofti, Apple'i ja Google'i rahahunnikute kojutoomiseks üle Atlandi ja Vaikse ookeani läheb vaja hulganisti supertankerid. Kuid tähelepanu tasuks pöörata ka pooljuhtide tootjatele, sest nõudlus selles sektoris on tugev. Esimeses kvartalis peaks sektori keskmine tegevuskasum tõusma veidi üle 13%.

Kõik ei ole võidumehed

Tulles negatiivsete arengute juurde, on tervishoid kindlasti üks neist sektoritest, mis on näinud paremaid päevi. Tervishoiusektor on suurte ravimifirmade ve-

damisel olnud tõeline rahalehm, kuid talvekuud pole seda piisavalt toitnud ja nii prognoositakse sektori kasumile tervikuna vaid 0,4% kasvu.

Paremini ei lähe luksuskaupade ja telekommunikatsioonisektoris, kus kvartaalne tegevuskasum peaks kukkuma vastavalt 1,6% ja 2,2%.

Kõige hullemas seisus on aga tööstus, kuhu alla kuuluvad ka lennufirmad. Veel detsembris prognoosisid analüütikud sektorile nullis püsivat kasumi muutust, kuid nüüd näevad juba 7% langust. Tegemine on ilmselt S&P 500 indeksi nõrgima sektoriga ja peaaegu täielikult on selles süüdi lennufirmad. Ilma nendeta kahaneks sektori keskmine tegevuskasum vaid 0,5%.

TEHNOLOOGIA

UBS: inimesed hulluvad uue iPhone'i järele

PILLE IVASK
kaasaator

Uus iPhone töötab maksta vähem kui 1000 dollarit, avaldas Šveitsi panganduskontsern UBS.

Siiski maksab uus iPhone arvatavasti rohkem kui selle peamine konkurent Samsung Galaxy S8, mille hind jääb Eestis 800 euro juurde.

Lähtuvalt uue iPhone'i üsnagi kopsakast hinnast ning arvatavast ülisuurest populaarsusest prognoosib UBS, et keskmine õunatelefonide hind järgmisel aastal peaks jääma varem ennustatud 667 dollari asemel 692 dollari juurde.

151

dollarit on hinnasiht, mille UBS on Apple'ile seadnud. Praegu on hind 144 dollari peal.

Selle aasta teises pooles peaks Apple välja tulema iPhone'i kolme uue versiooni, kusjuures ühel neist mudelitest peaks olema OLED-ekraan, mille Apple ostab Samsungilt. Apple'i asjadega kursis olevate inimeste sõnul on ettevõtte

Samsungilt ostnud 70 miljonit OLED-ekraani. Ühtlasi pani see teade tõusma ka Lõuna-Korea tehnoloogiagigandi aktsia, mis näiteks eile kerkis 1,5% võrra.

Kasum võib kahaneda

Kuna OLED-ekraanide kasutuselevõtt on ka Apple'ile endale kulukam, prognoosib UBS, et seetõttu võib järgmisel aastal Apple'i kasumimarginaal väheneda 38,5%-le. Võrdluseks, praegusel fiskaalaastal jääb see hinnanguliselt 38,7% juurde.

UBS prognoosib uuele iPhone'ile suurt edu seetõttu, et praeguste müüginumbrite kohaselt on iPhone 7 Plus, mis on

20 dollari võrra 6 Plusist kallim, nautimas tõeliselt suurt müügi- edu ehk inimesi ilmselt seadme hinnatõus ei häirigi. Sellest lähtuvalt leiab UBS, et Apple'i austajatele on hinna asemel oluline hoopis see, et uus seade oleks eelmisest tunduvalt erinev ja parem.

Ühtlasi teatas UBS, et jätab Apple'i aktsia hinnasihiks 151 dollarit, mis on 4 dollari võrra kõrgem kui Reutersi küsitluse analüütikute keskmine. Apple'i aktsia maksab praegu 144 dollarit. Apple'i aktsia kuulub ka investor Toomase portfelli ja on olnud seal üks edukamaid tõusijaid.

MÜÜGIKONVERENTS

26. mail

vaata: www.bestsales.ee

KAUBAVEDU

Kas merekauba-
veo kriis hakkab
läbi saama?

Suurem osa majandusest on viimasest kriisist taastunud, aga on sektoreid, mis siiani kiratsevad. Üks neist on meretransport.

LIINALAKS
liina.laks@aripaev.ee

Äripäev

Laevandus, täpsemalt laevatransport, sai viimase majanduskriisi ajal tugeva hoobi ning pole sellest tänaseni taastunud. Kaheksa aastat kriisi – seda võrreldakse 150 aasta tagusega, kui tekkis kriis aurulaeva laialdasemast kasutuselevõtust. See tähendas, et Aiasse jõudis kaup kiiremini ja palju ressursi jäi üle.

MarketWatchi andmetel on nüüd käes kriisi põhi ja võib hakata lootma väiksele tõusule.

Näib, et vähemalt osa sektori probleemidest on ka seekord tingitud tehnoloogia kiirest arengust: konteinerlaevad mahutavad aina rohkem. Kui 1995. aastal oli see maksimaalselt 15 000 TEUd (standardkonteineri ühik), siis aastaks 2016 oli näit jõudnud 19 000 juurde. Sealjuures on vedude pealt teenitav tulu alates viimasest kriisist kõvasti vähenenud. Kui enne 2008. aastat oli keskmine laeva kohta saadud sissetulek Clarkson Researchi andmetel päevas 34 000 dollarit, siis mullu oli see kõigest 9000 dollarit.

Sisuliselt võib kriisi kokku võtta järgmiselt: pakkumine on suurem kui nõudlus ja selle taga on kümne aasta tagune "ahnus", selgitas Neuer Züricher Zeitung. Eelmise aasta augustis oli Clarksoni andmetel maailma laevahitustevõtete tellimused enam kui 5000 laeva peale, kokku 264 miljardi dollari eest. Konteinerlaevu telliti lausa seeriakaupa: kaheksa laeva korraga tellida polnud midagi ebatavalist.

Midagi sääraseid polnud keegi kunagi näinud. Suur ralli algas, kui 2001. aastal tuli maailmaturule Hiina – see tingis suu-

PANE TÄHELE
Lõuna-Korea päästab laevatootjat

23. märtsil teatas Lõuna-Korea, et paneb kokku ligi 2,6 miljardi dollari suuruse abipaketi hädas oleva laevatootja Daewoo Shipbuilding & Marine Engineering Co. päästmiseks. Daewoo on üks maailma neljast suurimast laevaehitajast. Reutersi andmetel tähendaks Daewoo pankrot töökoha kaotust 50 000 inimese-

le ja lisaks veel 1300 allhankefirma pankrotti.

Daewoo nimetab oma raskuste põhjuseks maksete hilist laekumist. Viimase likviidsushoobi andis Angola kontsern, kellele korealased puurlaeva ehitistas. Nüüd peatati määramata ajaks kontserni aktsiatega kauplemine, kuniks asjad korda saavad.

20 suurtegiat oli merekaubaveo sektoris paar aastat tagasi, aga nüüd on alles 12, millest mitu peavad ühinemisplaanid.

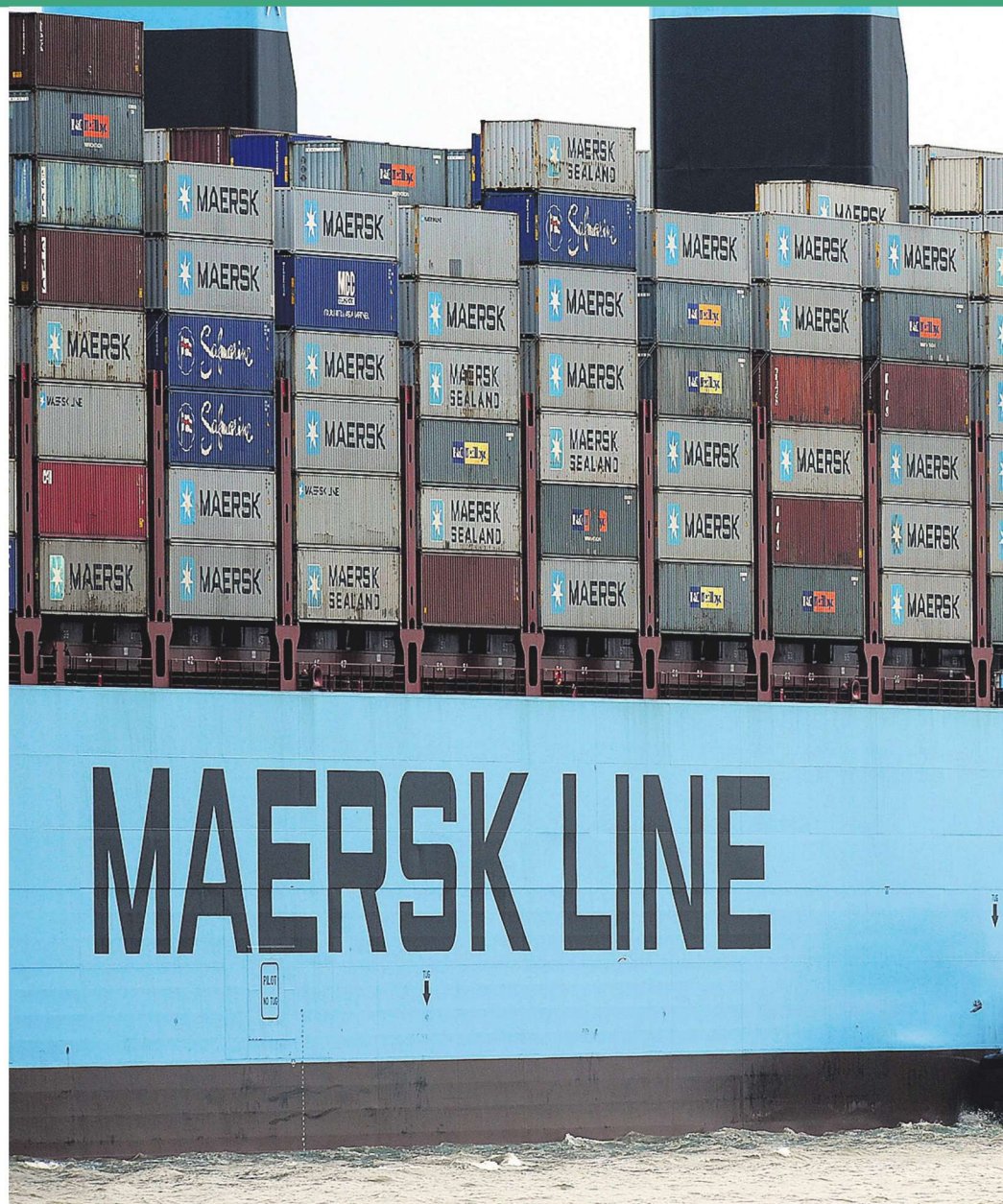
rema vajaduse kaubavedude järele. Suurriigil endal oli plaan tõusta maailma esimeseks laevaehitajaks.

"Kui toona globaalset tellimuste mahutu nägime, tõusis meile külm higi laubale. See ei saanud heaga lõppeda," kommenteeris NZZ-le Reinhard Lüken Šveitsi laevaehituse ja meretehnika ühingust. Kõik tahtsid koogist tükk. Kui siis globaalne majanduskriis tuli, oli turul liiga palju laevu ja liiga vähe nõudlust.

Konteinervedajad koonduvad

Konteinerlaevanduses on nn liiniveoettevõtted ja tšarterettevõtted. Esimestel on kliendid ja teatud arv oma laevu, mida vajadusel juurde renditakse. Teised on firmad, kes laevu ehitavad ja neid siis (ka meeskondadega) välja üürivad. Kriis on eriti valusalt tabanud just viimaseid.

Euroopas kiusab ettevõtteid tõsiasi, et lennundus ja meretransport ei käi WTO alla. See tähendab, et kui Euroopa kontsernid riigilt raskel ajal toetust saada ei tohi, kasutavad Aasia riigid sageli toetusi, et strateegilise tähtsusega kaubalaevastikku elus hoida.

Ligikaudu 90% maailma kaubandusvoost käib meretranspordi kaudu ja kuigi maailmamerel on vaid kümnekond suurt tegijat, näitavad viimased aastad, et saab ka rohkem koonduda – nii ühise nime kui ka koostöölepingu alla.

Konteinerlaevanduses tekkis õige lühike hingetõmbehetk möödunud sügisel, kui läks pankrotti Lõuna-Korea laevaettevõtte Hanjin. See tähendab, et turult kadus hooilt ligi sada transpordilaeva. Sellest ajast on tõusnud hinnad ning on tekkinud "hingamisruumi": kui veel paar aastat tagasi oli maailmamerel 20 suuremat tegijat, siis nüüdseks on neid alles 12. Neist kolm Jaapani firmat ühinevad hiljemalt järgmiseks aastaks.

Konteinerlaevanduse valitseja, Taani kontsern A.P. Møller-Mærsk teatas ligi kahe miljardilise kahjumist. Tegu on nende teise aastakahjumiga pärast teist maailmasõda. Ettevõtte plaanib aasta lõpuks koondada ligi 4000 töötajat, sest lisaks kahjumile on iga aastaga kahanenud ka käive, ja seda hoolimata usinast laienemisest. Kevadel teatas Mærsk Saksamaa konteinerveoettevõtte Hamburg Südi ostmi-

sest, et muutuda suuremaks ja tõhusamaks. Taanlased otsivad veel kokkuhoiu kohti. Nimelt teevad nad Allianss2-nimelises programmis koostööd Šveitsi konteinerlaevaettevõttega MSC.

Ühinemine pole aga kerge: 2014. aastal soovisid leivad ühte kappi panna hiid Mærsk, prantslaste CMA CGM ning MSC. Toona blokeeris ühinemise Hiina: kõik kolm kuuluvad maailma kümne suurema ettevõtte sekka ning see oleks sünnitanud ülivõimsa hiidkontserni.

Mærski aktsia on kriisist hoolimata viimastel aastatel kosunud: aastaga lisandus ligi 30% väärtust. Mærsk pole samas päris puhas transpordiettevõtte: nimelt on ta tegev ka naftatootmises.

LOE VEEBIST

"Kas merekaubaveo kriis hakkab läbi saama?" Ülevaade maailma suurimate merekaubandusfirmade Hapag-Lloyd, Orient Overseas Container Line'i, Taiwani Evergreen Line'i, Cosco, CMA CGM ja Mediteraan Shipping Company käekäigust ja aktsiatest.
www.aripaev.ee

A Äripäeva Akadeemia

20.04.2017

Arvo Saat

319 € (km-ga 382,80 €)
Kehtib kuni 10.04.17
Tavahind: 399 € (km-ga 478,80 €)

Korrastatud
aeg Outlookis

Praktiline koolitus arvutiga enda töökorralduse ja e-koostöö arendamiseks

◀Konteinerlaevanduse valitseja, Taani kontsern A.P. Møller-Mærsk teatas ligi kahe miljardi dollari suurusest kahjumist.

FOTO: EPA

KOMMERTSPANKADE INTRESSITOOTED

REKLAAM

Tähtajaline hoius EUR, %

	1 kuu	2 kuud	3 kuud	6 kuud	9 kuud	1 aasta	2 aastat	3 aastat	üle 5 aasta	min summa
kontaktteeruge pangaga										
Danske Bank	0,10	0,15	0,20	0,40	0,50/1,50	0,60/1,60	0,70/1,70	-	-	200
Tallinna Äripank	0,25	0,30	0,35	0,55	0,65	0,75	0,85	-	-	200
Tallinna Äripank (3)	-	-	-	0,01	0,01	0,20	0,35	0,75	-	150
Citadele Pank	0,40	0,50	0,60	0,90	1,00	1,80	1,80	1,80	-	350
Versobank	0,01	0,05	0,09	0,18	0,21	0,23	0,28	0,33	-	100
DNB	0,20	0,20	0,20	0,40	0,60	0,80	1,20	1,50	2	100/200 (4)
Krediidipank	0,45	0,50	0,60	0,80	0,80	1,10	1,40	1,60	-	500
BIGBANK	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
BIGBANK	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Inbank	-	-	0,50	0,75	1,00	1,25	1,75	2,00	-	500

Jooksev hoius EUR, %

	keskmiselt kuu järgi	kuu püsijärgi
kontaktteeruge pangaga		
Danske Bank	-	0,00
Tallinna Äripank	-	0,00
Tallinna Äripank (3)	-	0,00
Citadele Pank	-	-
Versobank	0,00	0,00
DNB	0,05 (7)	-
Krediidipank	-	0,01
BIGBANK	-	-
BIGBANK	-	-
Inbank	-	-

Tähtajaline hoius USD, %

	1 kuu	2 kuud	3 kuud	6 kuud	9 kuud	1 aasta	min summa
kontaktteeruge pangaga							
Danske Bank	0,05	0,05	0,05	0,10	0,15	0,20	200
Tallinna Äripank	-	-	-	0,90	1,00	1,30	200
Citadele Pank	0,30	0,35	0,45	0,70	0,90	1,10	500
Versobank	0,10	0,11	0,14	0,29	0,39	0,49	100
DNB	0,20	0,20	0,20	0,40	0,60	0,80	100/200 (4)
Krediidipank	-	-	-	-	-	-	-

Kursid on päeva jooksul korrigeeritud; (3) personaalpananduse klientidele; (4) internetpannas/kontoris (7) päevalõpu kontojärgi; Äripanga jooksva hoiuse intressimaar on nüüd 0%.

Pankade kontaktandmed

Citadele Pank Narva mnt. 63/1, Tallinn, tel 770 0000, faks 770 0001, e-post: info@citadele.ee, www.citadele.ee
BIGBANK Ruutli 23, Tartu, tel 1333, faks 737 7582, e-post: bigbank@bigbank.ee, www.bigbank.ee

Versobank Hallivanamehe 4, Tallinn, tel 680 2500, faks 680 2501
DnB PANK Tartu mnt 10, Tallinn, tel 686 8500, faks 686 8501, e-post: info@dnb.ee, www.dnb.ee

Eesti Krediidipank Narva mnt 4, Tallinn, tel 669 0941, faks 661 6037
Tallinna Äripank Vana-Viru 7, Tallinn, tel 668 8066, faks 668 8065

BALTI ETTEVÕTETE NOTEERIMATA VÕLAKIRJAD

REKLAAM

võlakiri	ISIN kood	emiteerimis-kuupäev	lunastamis-tähtaeg	kupongimäär	intressimakse sagedus	nimi-väärtus, €	emissiooni maht, €
Creditstar	EE330011038	1.12.2016	1.09.2017	8,00%	kvartaalne	1000	3 000 000
PlusPlus Capital	EE3300110980	24.10.2016	1.10.2017	10,00%	kvartaalne	100	3 000 000
Finora Capital	EE3300110659	10.03.2015	15.03.2018	9,75%	kvartaalne	1000	4 000 000
Creditstar	EE330011046	1.12.2016	1.06.2018	11,00%	kvartaalne	1000	12 000 000
Mainor Ülemiste	EE3300110691	16.06.2015	26.11.2018	7,00%	kvartaalne	1000	5 000 000
Uvic	EE3300110782	27.11.2015	27.11.2018	10,00%	kvartaalne	1000	1 500 000
PlusPlus Capital	EE3300110840	25.01.2016	1.02.2019	13,00%	kvartaalne	1000	4 000 000
Finora Capital	EE3300110972	22.09.2016	22.05.2019	9,25%	kvartaalne	1000	1 000 000
PlusPlus Capital	EE330011079	20.12.2016	1.10.2019	12,00%	kvartaalne	100	5 000 000
luteCredit Europe AB	EE330011020	28.11.2016	15.10.2019	14,00%	kvartaalne	100	1 000 000
Creditstar	EE330011053	1.12.2016	1.12.2019	12,50%	kvartaalne	1000	15 000 000

Redgate Capital AS Pärnu mnt 10, Tallinn 10148, tel 66 68 200, bonds@redgatecapital.eu, www.redgatecapital.eu

FONDID

REKLAAM

LHV Varahaldus

04.04

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a.) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Pensionifond L, EUR	1,60	1,60	1,60	2,61	1,29	4,85	3,95	4,31	472 942 635
Pensionifond M, EUR	1,26	1,26	1,26	1,85	0,87	3,05	3,36	3,76	70 438 738
Pensionifond S, EUR	1,29	1,29	1,29	1,80	0,09	0,30	2,28	2,61	60 727 228
Pensionifond XL, EUR	1,41	1,41	1,41	3,00	1,54	6,30	4,41	5,05	118 816 031
Pensionifond XS, EUR	1,19	1,19	1,19	1,29	0,02	0,11	2,24	2,85	20 605 135
Täiendav Pensionifond, EUR	1,62	1,63	1,63	3,22	2,03	7,86	5,84	6,15	9 141 353
LHV Pensionifond 25, EUR	1,10	1,10	1,10	3,91	0,98	2,74	2,90	3,74	12 610 018
LHV Pensionifond 50, EUR	1,30	1,30	1,30	5,48	0,90	3,39	3,49	4,44	225 956 069
LHV Pensionifond Intress, EUR	0,94	0,94	0,94	1,59	0,18	0,33	1,48	2,34	4 256 229
LHV Pensionifond 100 Pluss, EUR	1,74	1,76	1,76	8,66	0,73	4,98	4,69	6,29	4 716 964
LHV Pensionifond Intress Pluss, EUR	0,79	0,80	0,80	2,00	0,00	-0,22	0,94	1,97	537 183
LHV Pärsia Lahe Fond A, EUR	11,21	11,32	11,32	-0,18	1,95	-7,43	6,49	11 845 428,52	
LHV Maailma Aktsiad Fond A, EUR	10,07	9,97	10,07	6,32	17,17	5,67	4,53	3 877 649,93	
LHV Maailma Aktsiad Fond B, EUR	6,44	6,37	6,44	6,32	17,17	5,67	4,53	-	

Nordea Pensions Estonia

04.04

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a.) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Nordea Pensionifond A, EUR	1,12	1,12	1,12	6,32	2,07	8,18	4,16	4,86	211 530 278,34
Nordea Pensionifond A Pluss, EUR	0,98	0,98	0,98	9,63	3,01	12,91	5,97	6,3	28 413 402,48
Nordea Pensionifond B, EUR	1,00	1,00	1,00	4,03	1,12	4,23	2,57	3,3	23 363 781,07
Nordea Pensionifond C, EUR	0,88	0,88	0,88	2,25	-0,16	-0,16	2	2,27	13 355 812,04
Nordea Pensionifond Aktsiad 100, EUR	1,55	1,58	1,56	12,56	4,05	18,04	7,87	8,34	10 714 196,31
Nordea Pensionifond Intress Pluss, EUR	0,80	0,81	0,80	3,58	0,88	3,64	3,35	3,6	2 295 252,22

Trigon Asset Management

04.04

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a.) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Trigon Balti Fond C, EUR	19,08	19,76	19,37	6,81	1,51	13,58	12,60	9,18	1 460 866,80
Trigon Uus Euroopa Fond C, EUR	30,44	31,52	30,90	11,85	10,73	23,58	6,94	11,37	94 307 012,42
Trigon Venemaa Top Picks Fond C, EUR	25,82	26,74	26,22	21,38	5,45	81,13	19,83	3,40	16 054 231,68

Fondivalitsejate kontaktandmed

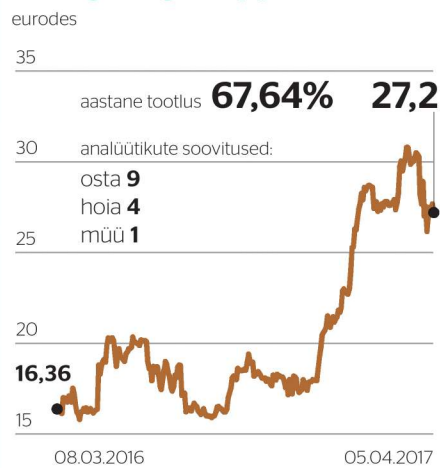
LHV Varahaldus AS Tartu mnt 2, Tallinn 10145, tel 680 0400, faks 680 0402, info@lhv.ee, www.lhv.ee
Nordea Pensions Estonia AS Liivalaia 45/47, Tallinn 10145, tel 710 1250, faks 710 1251, eesti@nordea.com, www.nordea.ee

Trigon Asset Management AS Viru Väljak 2, Tallinn 10111, tel. +372 667 92 00, www.trigon.ee

Maaklerifirmade kontaktandmed

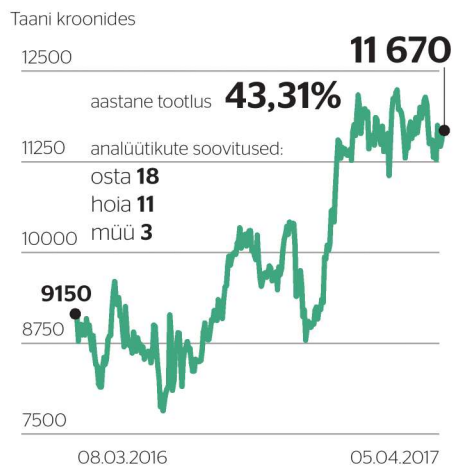
LHV Tartu mnt 2, Tallinn, tel 680 0400, faks 680 0402

HIND
Hapag-Lloydi aktsia tegi aastaga hiigelhüppe

ALLIKAS: BLOOMBERG

Mærski aktsia on kahjumist hoolimata tublisti kosunud

Kontsernid: põhi on ära nähtud

Kui varem oli kombeks saata prügimäele laevu, mis olid vähemalt 25 aastat vanad, siis nüüd lähevad vanametalliks ka kümneaastased laevad.

Laevade hulga vähendamine on kriisi piisust leevendanud. "Mahu kasv meie äris oli eelmisel aastal üks viimase aja väiksemaid, mis aitas vähendada kääre nõudlust ja pakumise vahel. See võib viia jätkusuutlikuma sektorini. Arengut toetavad ka ühine misel," ütles Møller-Mærski pressiesindaja Michael Christian Storgaard.

Möödunud aasta esimeses pooles oli nõudlus väiksem, kuid paranes tänu Aasia kaubandusele aasta teises pooles. Samal ajal vähenes impordimine Aafrikasse ja Lõuna-Ameerikasse. "Veo hind jäi madalaks," nentis Storgaard. Selleks aastaks enustab Mærsk maailma mastaabis nõudluse kasvu 2–4 protsenti.

Hapag-Lloydi pressiesindaja Rainer Horn ütles Äripäevale, et tulevikus jääb turule 5–7 suuremat tegijat. "Neil, kelle maht on oluliselt alla miljoni standardkonteineri, võib väga raskesti minna," ütles ta. Eranõud on ettevõtteid, keda riik strateegilistel põhjustel toetab, näiteks Hiina või Iisrael.

Ka Eesti Muuga sadamat väisav kontsern peab üldist majanduslikku olukorda positiivseks: maailma perspektiivis on kaubade maht stabiilne ja peaks 2020. aastaks kasvama kuni 3 protsenti aastas.

Konkureerivad ettevõtteid jääb aina vähemaks. Kaubamaht kasvab eelmisel hooajal tugeva dollari ja stabiilse majanduskasvu tõttu USA-s ning sel kevadel jäi üllatuslikult Euroopa-Aasia liinil jõust puudu, rääkis Horn. "Seda ei oodanud keegi, tavaliselt pole talv meie jaoks hooaeg, aga nüüd sõidame täislastiga," ütles Horn. Lisaks aitab sektorit see, et viimasel ajal pole väga palju laevu tellitud. Viimati tegi suurema tellimuse Iraan, kuid teised hoiavad end tagasi.

Läänemerele meeldib

Ka Läänemere kaubanduse suhtes on Horn positiivselt meelestatud. "See on meie jaoks väga atraktiivne regioon," kinnitas ta. Suure nõudluse tõttu pandi Läänemerele hiljuti tööle viis lisaliini, mis ühendavad Läänemere sadamaid Saksamaa suurte sadametega.

Horn usub, et kriisi põhja on konteinerveoettevõtteid juba ära näinud ning nüüd läheb olukord paremaks.

Värsked kaubandus uudised Sündmused

Äripäev

Kaubandus.ee

INVESTOR TOOMASE BLOGI

Baltikum pööras rohelisse

Kuu tagasi vaatas mulle börside edetabelist vastu punases Baltikum, täna on pilt rõõmsam.

Kui eelmisel kuul oli kõige rohkem miinuses Riia börs ning vähem punases Tallinna turg, siis nüüdseks on kõik Balti börsid rohelises ja pöördunud on ka kolme Balti riigi pingeriivi. Märtsis oli kolmest kõige edukam Läti, kelle börs tõusis edetabelis 32. kohale, kasvades 1,32 protsenti. Riia turule järgneb edetabelis kohe 33. positsiooni hoidev Tallinna börs, mis kasvas eelmisel kuul 1,23 protsenti võrra. Vilnius jäi üldedetabelis 42. kohale, olles rohelises 0,6 protsendiga.

Riia ja Tallinna börsi puhul on märkimisväärne ka see, et eelmisel kuul suudeti edestada Helsingi börsi, mis paiknes oma 0,74protsendise tõusuga Vilniuse ees 41. kohal. Kui Riia börsi liikumine ühest äärmusest teise on selgitatav indeksisse kuuluvate ettevõtete väikesest arvust tuleneva suure volatiilsusega, siis Tallinna börsil aitasid märtsis kerkida head dividendiuudised. Näiteks suurimast teatas Tallinna Kaubamaja 0,63eurose dividendi maksimisest aktsia kohta, samuti maksab peaaegu terve oma puhaskasumi aktsionäridele välja Harju Elekter.

Muutusteta tipp

Sarnaselt veebruariga troonis ka märtsis edetabelis Venezuela börsiindeks. Tõsi, kasv jääb varasema kuu 27,04protsendist tõusust tagasihoidlikumaks ehk oli 19,57 protsenti. Ühest küljest on Venezuela puhul tegemist volatiilse börsiindeksiga, mis võib mõni kuu olla edetabeli tipus, kuid järgmisel viimase kümne hulgas.

Suuri kõikumisi põhjustavad ebastabiilne poliitiline olukord ja investoritele kehtestatud piirangud, mis ei võimalda neil oma raha inflatsioonist eest välismaale viia. Seega jääb ainsaks päästerõngaks koduturg.

Edetabeli lõppu kukkus märtsis Horvaatia börs, mille indeks kahanes 10,17 protsenti võrra. Ka Horvaatiat iseloomustavad suured kõikumised ning seda peamiselt vähese likviidsuse tõttu. Sellegipoolest peetakse Horvaatia börsi teiste

EDETABEL

Maailma börside edetabeli ottest paistab suurenenud volatiilsus

börsiindeksi muutus märtsis protsentides

Venezuela börsiindeks	19,57	Horvaatia börsiindeks	-10,17
Ghana börsiindeks	7,7	Namiibia börsiindeks	-7,18
Hispaania IBEX 35 indeks	7,3	Ungari börsiindeks	-5,5
Ukraina börsiindeks	7,27	Omaani MSM 30 indeks	-5,41
Mehhiko IPC indeks	6,57	Brasillia IBOVESPA indeks	-5,17
Portugali PSI 20 indeks	6,37	Dubai börsiindeks	-5,14
Suurbritannia FTSE MIB indeks	5,83	Egiptuse EGX börsiindeks	-4,88
Tšiili börsiindeks	5,62	Maroko MASI vabalt ujuv indeks	-4,72
Keenia börsiindeks	4,78	Katari börsiindeks	-4,63
Belgia BEL 20 indeks	4,28	Norra börsiindeks	-4,38

ALLIKAS: BLOOMBERG

Vaatasin hiljuti üle piiri, milleni olen valmis langust taluma.

investor Toomas

endise Jugoslaavia riikide turgudega võrreldes liidriks.

Volatiilsusega paistis märtsis silma ka Egiptuse börsiindeks, mis saavutas veebruaris küll edetabelis 13,21protsendise kasvu juures teise koha, kuid kukkus märtsis 4,88protsendise kahanemise tõttu viimasesse kümnesse.

Mure Norra pärast jätkub

Juba teist kuud on arenenud börsidest edetabeli viimases kümnes Norra börsiindeks OBX, mis kahanes märtsis 4,38 protsenti võrra. Indeksid on mõjutas eelkõige lõhesektori nõrkus, mis on halb uudis ka mulle.

Olen mõeldud kuul korduvalt piilunud Norra kalasektoris toimuvat, kuna oman osalust Lerøy Seafoods. Muret tekitava arengu valguses vaatasin hiljuti üle ka piiri, milleni olen valmis langust taluma. Samuti olen selgeks mõelnud, millisel hinnatasemelt võtan osaliselt kasumit. On ju tegemist aktsiaga, millel on minu portfellis praegu suurim osakaal ning lähitulevikus plaanin Norra kalasektori mõju oma portfelli vähendada.

Investor Toomas on Äripäeva välja mõeldud tegelane, aga tema käsutuses on reaalne raha, mida ta investeerib finantsturgudele. Toomas alustas tegevust 2002. aasta alguses, mil tema käsutusse anti investeerimiseks miljon krooni. Toomase investeerimisotsused langetab Äripäeva börsitoimetuse, investeerimismõtteid jagab investor Toomas Äripäeva tagumisel leheküljel ja veebis.

PORTFELL
Kuidas läheb Toomase investeringutel? päevane muutus

+0,09%

väärtus 273958,13 eurot
53% aktsiad / 40% raha / 7% võlakirjad

aktsiate päevane muutus protsentides

Apranga	2,65
Statoil	1,49
Ryanair	1,16
Berkshire Hathaway B-aktsia	0,38
Microsoft	0,09
Apple	-0,48
Lerøy Seafood	-0,63
Baltic Horizon Fund	-0,78
Tallink	-1,06
Olympic EG	-1,12

Viimased tehingud

Müüs: 9. jaanuaril 250 iShares Stoxx Europe 600 aktsiat hinnaga 36,36 eurot aktsia. Tehingusumma oli 9090 eurot. Teenustasu oli 14,06 eurot.

Müüs: 9. jaanuaril 442 Ryanairi aktsiat hinnaga 14,68 eurot aktsia. Tehingusumma oli 6488,56 eurot. Teenustasu oli 14,06 eurot.

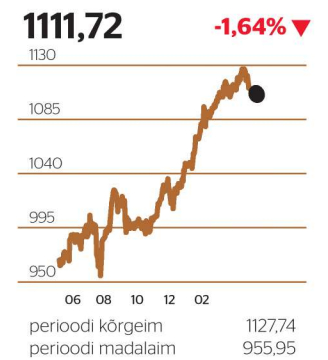
SINU ARVAMUS

Kommenteeri Toomase investeerimisotsuseid, jaga oma kogemusi või esita küsimusi veebilehel www.aripaev.ee või e-kirjaga aadressil investor.toomas@aripaev.ee

OMX TALLINN

52 nädalat

Tallinna börsi üldindeks, kajastab põhi- ja lisanimikirja aktsiate liikumisi.

BÖRS

Pimco on taas maailma suurim võlakirjafond

Ameerika Ühendriikide võlakirjafond Pimco tõukas TWC Groupi fondi West Total Return märtsis troonilt, kirjutas uudisteportaal finanzen.net.

Viimane kandis suurima tiitlit aastaid, samal ajal kui Pimco sisekriis vaevles. Nüüd on Pimco's Income Fund taas maailma suurim.

Pimco tõusule aitas kaasa asjaolu, et TWC fondist lahkus 2014. aastal mäenedžer ning fond oli sunnitud suuri kaotusi kandma.

Möödunud aastal nimetas Pimco oma uueks juhiks Emmanuel Romani ning näitas sellega, et jätab "Grossi ajajärgu" seljataha. Selle aasta märtsis lõpetas Pimco pikaleveninud vaidluse staarinvestor Bill Grossiga, kes kaebas Pimco lepingutingimuste rikkumise pärast kohtusse, kuid pärast seda, kui kontsern nõustus Grossile 81 miljonit dollarit kahjutasu maksma, leppisid pooled ära.

PANE TÄHELE

Pilk Aasiale. Investorid on avastanud, et Hiina ettevõtteid on hakanud heldemalt dividendide maksma, otsa tegi lahti Shenhua Energy.

Ostis pagariäri. Luksemburgis registreeritud JAB Holding ostis 7,5 miljardi dollariga USA pagariäri Panera Breads, kuhu kuulub üle 2000 filiaali.

Bitcoinist sai pärisraha. Alates aprillist on krüptoraha bitcoin Jaaapanis ametlik maksevahend.

BÖRSIKAUBAD

Kütused

5.04

Nafta IPE, bbl	54,83
Nafta NYMEX, bbl	51,65
Mootoribensiin, t	563,00
Diislikütus, t	486,50
Kerge kütteõli, t	478,00
Masuut (1% väävel), t	316,00
Maagaas Henry Hub, btu, USD	3,293

Põllumajandus

5.04

Kohv NYBOT, USC/nael	138,05
Valge suhkur NYSE LIFFE, USD/t	469,30
Kakao NYBOT, USD/t	2102,00
Nisu NYSE LIFFE, USD/t	147,10
Rapsiseemned NYSE LIFFE Pariis	402,75

Värvilised metallid

4.04

Alumiinium LME	1949
Vask LME	5750
Plii LME	2289
Nikkel LME	9965
Tina LME	20075
Tsink LME	2729

Väärismetallid

5.04

Kuld COMEX	1248,11
Plaatina NYMEX	963,25
Palladium NYMEX	815,34
Hõbe COMEX	18,22

VALUUTA

Euroopa Keskpank

Austraalia dollar	AUD	1,411
Bulgaria leev	BGN	1,956
Hiina juaan	CNY	7,337
Hongkongi dollar	HKD	8,277
India ruupia	INR	69,425
Jaapani jeen	JPY	117,550
Kanada dollar	CAD	1,432
Korea won	KRW	1198,130
Norra kroon	NOK	9,179
Poola zlott	PLN	4,257
Rumeenia leu	RON	4,544

Singapuri dollar	SGD	1,490
Suurbritannia nael	GBP	0,856
Sveitsi frank	CHF	1,067
Taani kroon	DKK	7,438
Tai baat	THB	36,687
Tshehhi kroon	CZK	27,054
Türgi liir	TRY	3,392
Ungari forint	HUF	309,380
USA dollar	USD	1,065

ALLIKAS: BLOOMBERG KELLA 17 SEISUGA

BÖRS

Tallinn

5.04

aktsia	sulgemishind, EUR	muutus eelm. %	käive, EUR	P/E	ROE	P/B	divid. tootlus
Arco Vara	1,400	12,00	73 805	16,4	4,9%	0,81	0,7%
Baltika	0,320	0,00	4 811	68,3	4,1%	2,81	0,0%
Ekspress Grupp	1,330	0,00	1 159	9,0	9,1%	0,82	3,0%
Harju Elekter	3,790	1,34	18 702	20,2	5,7%	1,14	4,0%
LHV Group	9,530	-0,21	6 079	12,7	20,8%	2,63	0,0%
Merko Ehitus	9,150	0,55	34 053	26,6	5,0%	1,33	7,0%
Nordecon	1,310	0,77	8 568	13,9	8,9%	1,24	2,3%
Olympic EG	1,770	-1,12	455 717	9,3	26,6%	2,47	8,5%
PRFoods	0,388	-1,77	508	34,3	1,9%	0,66	0,0%
Pro Kapital Grupp	1,880	-2,59	3 810	-	-2,7%	1,23	0,0%
Silvano FG	2,840	-2,07	52 274	11,0	24,2%	2,66	3,5%
Skano Group	0,559	7,50	551	119,4	-23,0%	0,56	0,0%
Tallink Grupp	0,937	-1,06	12 006	14,3	5,4%	0,78	8,5%
Tallinna Vesi	13,900	0,00	10 536	15,1	19,4%	2,94	6,5%
Tln Kaubamaja	8,750	-8,38	415 038	13,9	15,4%	2,14	4,6%
Trigon PD	0,630	0,00	-	134,6	-2,1%	1,18	0,0%
Baltic Horizon Fund	1,266	-0,78	4 520	-	-	-	-

P/E arvutatud viimase nelja kvartali vahearuande (kui on olemas, siis rahvusvahelise raamatupidamisstandardi (IAS) kohase) konsolideeritud koondkasumi emattevõtja osa põhjal

Riia

5.04

aktsia	sulgemishind, EUR	muutus eelm. %	P/E	P/B	divid. tootlus
Grindex	5,27	5,61	13,8	0,4	-
Latvijas Gaze	8,40	-1,06	11,5	0,6	-
Olainfarm	9,40	-2,08	12,1	1,4	-

EUR/SEK ▼
9,5711

EUR/RUB ▲
59,8308

Grindeks ▲
+7,21%

Tallinna Kaubamaja ▼
-8,27%

LOE VEEBIST

Värsked börsiuudised: www.aripaev.ee/bors
Turuülevaade: investor.aripaev.ee